T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

MARDİN YÖRESİ PALAZ DOKUMALARI

İnan BURHANLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Mine TAYLAN

MAYIS-2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MARDİN YÖRESİ PALAZ DOKUMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İnan BURHANLI

Enstitü Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları

"Bu tez 20/05/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir."

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. K. Didem ATİŞ	Başarılı
Doç. Mine TAYLAN	Başarılı
Doç. Hakan ÇİLOĞLU	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

İnan BURHANLI
20/05/2025

ÖN SÖZ

Mardin yöresinde birçok sanat eseri icra edilmiştir. Bu sanat eserlerinden bir kısmını geleneksel el yapımı palaz dokumalar oluşturmaktadır. Yatay ve dikey tezgâhlarda dokunan palaz dokumalar enleri dar boyları uzun dokunan çözgü yüzlü bir dokuma türüdür.

Yöredeki palaz dokumaların akademik anlamda araştırılmamış ve analiz edilerek belgelenmemiş olması bu araştırmanın yapılmasındaki başlıca sebeptir. Araştırma kapsamında; yörede üretimi azalmış el yapımı palaz dokuma örnekleri tespit edilmiş, malzeme, teknik, desen ve kullanım biçimi açısından incelenerek kayıt altına alınmış ve elde edilen verilerin literatüre kaynak sağlaması amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın bütün aşamasında bana rehberlik eden değerli danışmanım; Doç. Mine TAYLAN'a, lisans ve yüksek lisans öğrenimim süresince bilgi, tecrübe ve destekleriyle gelişimime katkı sağlayan kıymetli hocalarım; Prof. Kadriye Didem ATİŞ'e, Dr. Öğr. Üyesi Şükrü AZİZİ'ye, Doç. Dr. Ayşe Gamze ÖNGEN'e, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ERDEK'e, Öğr. Gör. Zeynep ÇAVDAR KALELİ'ye ve ismini sayamadığım bütün hocalarıma gönülden sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca bugüne kadar her zaman yanımda olan sevgili ailem ve çalışmanın başından sonuna kadar yanımda olup bana destek veren canım Evin AKKAYA'ya teşekkür ederim.

İnan BURHANLI

20/05/2025

İÇİNDEKİLER

FOTOĞRAF LİSTESİ ..... **ii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **v**
HARİTA LİSTESİ ..... **vi**
ÖZET ..... **vii**
ABSTRACT ..... **viii**

GİRİŞ **1**
1. BÖLÜM: PALAZ DOKUMACILIĞI **4**
1.1. Tarihçe 4
1.2. Genel Özellikleri 7
2. BÖLÜM: MARDİN YÖRESİ **11**
2.1. Coğrafi Konum 11
2.2. Tarihçe 13
2.3. Sosyo Kültürel Yapısı 24
2.4. Dokuma Geleneği 24
3. BÖLÜM: MARDİN PALAZ DOKUMACILIĞI **34**
3.1. Malzeme, Araç ve Gereçler 35
3.2. Teknik Özellikler 39
3.3. Günümüzdeki Durumu 49
3.4. Kullanım Alanlarına Göre Palaz Dokumalar 49
3.4.1. Yer Yaygısı 57
3.4.2. Seccade 57
3.4.3. Çuval 57
3.4.4. Heybe 57
3.5. Katalog 58

SONUÇ **142**
KAYNAKÇA **144**
ÖZ GEÇMİŞ **148**

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: Yatay Yer Tezgâhı, İsrail. 5
Fotoğraf 2: Yatay Yer Tezgâhı, Fas. 6
Fotoğraf 3: Yatay Yer Tezgâhı, Afganistan. 6
Fotoğraf 4: Yatay Yer Tezgâhı, Ürdün. 6
Fotoğraf 5: Yatay Yer Tezgâhı, Malatya Sinan Köyü. 7
Fotoğraf 6: Yatay Yer Tezgâhı, Niğde, 1993. 8
Fotoğraf 7: Siyah ve Beyaz Kıldan Dokunmuş Palaz, Çuval, Artuklu, Mardin, 2023. .. 8
Fotoğraf 8: Kahverengi, Beyaz, Siyah ve Gri Yünden Dokunmuş Palaz, Yer Yaygısı, Artuklu, Mardin, 2023. 8
Fotoğraf 9: Renkli Orlon İplerden Dokunmuş Palaz, Yer Yaygısı, Artuklu, Mardin, 2023. 9
Fotoğraf 10: Mardin, Bakır Baskı Gravür, 1700'ler. 19
Fotoğraf 11: Mardin, Çelik Baskı Gravür, 1878. 20
Fotoğraf 12: Eski Mardin (Artuklu), Genel Görünüş. 22
Fotoğraf 13: Yenişehir Mardin, Genel Görünüş. 23
Fotoğraf 14: Eski Mardin'den Tarım Arazilerinin Görünüşü. 23
Fotoğraf 15: Çatalhöyük 52 No'lu Yapıda Ortaya Çıkarılan Gömüt İçerisinde Bulunan Neolitik Döneme Ait Kumaş Kalıntısı. 26
Fotoğraf 16: Mardin Kerküşti Höyükte Çıkarılmış Dokuma Ağırlıkları. 26
Fotoğraf 17: Mardinli Yük Taşıyıcıları ve Üzerlerindeki Aba Dokumalar,1899. 27
Fotoğraf 18: Mardin Yöresi, Dokuma Kıl Çadır, Gravür, 19. Yüzyıl. 27
Fotoğraf 19: Mardin'de Çıkrık ile İp Eğiren Keldani Kadınlar 28
Fotoğraf 20: Mardin Eski Valilik Binası (Halı Okulu). 28
Fotoğraf 21: Mardin, Dokuyucu ve Dokuma Tezgaâhı, 1938. 30
Fotoğraf 22: Mardin, Dokuma Atölyesi, Tezgâh, Çıkrık ve Dokuyucular, 1953. 31
Fotoğraf 23: Mardinli Emo Xıdır, Üzerindeki Aba Dokuma, 2022. 32
Fotoğraf 24: Mardin Dokumacılar Kooperatifi'nin Kuruluşuna Ait 1942 Tarihli Karar. 33
Fotoğraf 25: Yatay Yer Tezgâhında Dokuma Yapan Hazal Gökalp, Kadifekale, İzmir, 2018. 33

Fotoğraf 26: Yatay Yer Tezgâhında Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, 2021.. 34
Fotoğraf 27: Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, 2021..... 35
Fotoğraf 28: Palaz Üzerinde Teşî ile Yün Eğiren Kadın, Mardin, 2021..... 36
Fotoğraf 29: Çıkrık, Ömerli Belediye Başkanı Evi, Ömerli, Mardin, 2024..... 37
Fotoğraf 30: Tarak, Artuklu, Mardin, 2024. 37
Fotoğraf 31: Kirkit, Nusaybin, Mardin, 2024. 38
Fotoğraf 32: Çözgüler Arasında Ağızlık Açmak ve Atkı Sıkıştırmak İçin Kullanılan Tahta, Nusaybin, Mardin, 2024. 38
Fotoğraf 33: Sivri Uçlu Ahşap Çubuk, Nusaybin, Mardin, 2024. 38
Fotoğraf 34: Koyun Kırkma, Kızıltepe, Mardin, 2017. 39
Fotoğraf 35: Yatay Yer Tezgâhı, Zeytinli Köyü, Yeşilli, Mardin, 2021..... 40
Fotoğraf 36: Yatay Yer Tezgâhı, Mazıdağı, Mardin, 2021..... 41
Fotoğraf 37: Çözgü Yüzlü Palaz Detayı, Mazıdağı, Mardin, 2024..... 41
Fotoğraf 38: Çözgü Yüzlü Dokuma Denemesi, Malazgirt, Muş, 2024. 42
Fotoğraf 39: Çözgü Yüzlü Dokuma Denemesi, Malazgirt, Muş, 2024. 42
Fotoğraf 40: Parçaları Birleşmede Kullanılan Birinci Dikiş Tekniği.. 43
Fotoğraf 41: Parçaları Birleşmede Kullanılan ikinci Dikiş Tekniği.. 43
Fotoğraf 42: Parçaları Birleşmede Kullanılan Üçüncü Dikiş Tekniği.. 44
Fotoğraf 43: Parçaları Birleşmede Kullanılan Dördüncü Dikiş Tekniği..... 44
Fotoğraf 44: Parçaları Birleşmede Kullanılan Beşinci Dikiş Tekniği..... 45
Fotoğraf 45: Parçaları Birleşmede Kullanılan Altıncı Dikiş Tekniği.. 45
Fotoğraf 46: Parçaları Birleşmede Kullanılan Yedinci Dikiş Tekniği..... 46
Fotoğraf 47: Katlanarak Dikilen Birinci Saçak..... 46
Fotoğraf 48: Katlanarak Dikilen İkinci Saçak..... 47
Fotoğraf 49: Katlanarak Dikilen Üçüncü Saçak. 47
Fotoğraf 50: İplik Bükümleri, İğ Sola Dönerse S Büküm, İğ Sağa Dönerse Z Büküm, 2024. 48
Fotoğraf 51: 10 Santimetre Ende ve 10 Santimetre Boyda Çözgü ve Atkı Sıklığı, Detay, 2024..... 49
Fotoğraf 52: Heybe, Zeytinli Köyü,Yeşilli, Mardin, 2024..... 51
Fotoğraf 53: Heybe, Midyat, Mardin, 2024. 52

Fotoğraf 54: Heybe, Midyat, Mardin, 2024. 52
Fotoğraf 55: Atın Üzerindeki Semerde Kullanılan Palaz Dokuma, Artuklu, Mardin, 2024. 53
Fotoğraf 56: Katırların Üzerindeki Semerlerde Kullanılan Palaz Dokumalar, Mardin. 53
Fotoğraf 57: Zeminde Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, Artuklu, Mardin, 2023. 54
Fotoğraf 58: Zeminde Palaz Dokuma, Ömerli Belediye Başkanının Evi, Ömerli, Mardin, 2024. 54
Fotoğraf 59: Duvarda Asılı Palaz Dokuma, Şairin Müzesi, Midyat, Mardin, 2024. 55
Fotoğraf 60: Saf Yün ve Kıldan Dokunmuş Palaz, Yeşilli, Mardin, 2024. 55
Fotoğraf 61: Zeminde Palaz Dokuma, Şairin Müzesi, Midyat, Mardin, 2024. 56
Fotoğraf 62: Zeminde Palaz Dokuma, Nizamettin Akalan Koleksiyonu, Midyat, Mardin, 2024. 56

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Yatay Dokuma Tezgâhı, 2024. 50

HARİTA LİSTESİ

Harita 1: Mardin İli Haritası. 11
Harita 2: Mardin İli Fiziki Haritası. 12
Harita 3: Doğu Roma ile Sasani İmparatorluğu'nun Sınırını Oluşturan Mardin'in, 226 Yılından 641 Yılına Kadarki Haritası, Çelik Baskı Gravür. 17
Harita 4: Vakidi'ye Göre; İslam Döneminde Diyar-ı Bekir ile Diyar-ı Rabia Bölgelerinde Yer Alan Mardin'i Gösteren Bakır Baskı Gravür. 17
Harita 5: Osmanlı Devleti Dönemi (1516-1923) Mardin'i Gösteren Harita, Bakır Baskı Gravür. 21
Harita 6: 20. Yüzyılın Başlarında Mardin İl Sınırlarını Gösteren Harita. 22
Harita 7: Mardin İli Haritası, Saha Araştırması Yapılan Yerler. 58

ÖZET

Başlık: Mardin Yöresi Palaz Dokumaları

Yazar: İnan BURHANLI

Danışman: Doç. Mine TAYLAN

Kabul Tarihi: 20/05/2025 **Sayfa Sayısı:** viii (ön kısım) + 148 (ana kısım)

Anadolu farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış ve bu durum beraberinde dokumacılık başta olmak üzere bölgede birçok el sanatının icra edilmesine zemin hazırlamıştır. Dokumacılığın Anadolu'da Neolitik dönemden beri var olduğunu kanıtlayan arkeolojik buluntular mevcuttur. Ortaya çıkarılan ilk kumaş parçaları ve dokuma aletleri dokumacılık tarihi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu buluntular geçmiş ile günümüz arasında bağ kuran en değerli kültürel miraslarımızdan birisini oluşturur. Geçmiş dönemlerde Anadolu'nun birçok merkezinde üretilen geleneksel el dokumalarının günümüzde üretimi azalmıştır. Buna rağmen belli bölgelerde eski dokuma örneklerine hala ulaşılabilmektedir. Bu bağlamda yapılan alan araştırması sonucu; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Dicle ve Fırat nehirleri arasında, Yukarı Mezopotamya toprakları üzerinde kurulan Mardin ilinde dokunmuş eski el yapımı palaz (merş) dokumalar tespit edilmiştir.

Bu çalışmada; palaz dokumaların tarihsel gelişimi ve Mardin yöresinde dokunan örneklerin tarihi hakkında bilgiler verilmiştir. Tespit edilen eski ve yeni palaz dokuma örnekleri alan araştırması sırasında yerinde incelenerek belgelendirilmiştir. İncelenen 83 adet palaz dokuma kullanım amaçlarına göre gruplandırılmıştır. Bununla birlikte dokumalar hammadde, renk, desen, kompozisyon, teknik ve benzeri özellikler açısından incelenmiştir. Bu dokumaların belgelenmesi; hakkında yeterli bilgi ve örneğe ulaşılamayan palaz dokumacılığı hakkında alana katkı sağlayan bir kaynak olması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Dokuma, Palaz, Merş

ABSTRACT

Title of Thesis: Palaz Weavings from Mardin Region

Author of Thesis: İnan BURHANLI

Supervisor: Assoc. Prof. Mine TAYLAN

Accepted Date: 20/05/2025 **Number of Pages:** viii (pre text) + 148 (main body)

Anatolia has hosted different civilizations, and this has paved the way for the performance of many handicrafts in the region, especially weaving. There are archaeological findings proving that weaving has existed in Anatolia since the Neolithic period. The first pieces of fabric and weaving tools unearthed provide important information about the history of weaving. These findings constitute one of our most valuable cultural heritages, establishing a link between the past and the present. The production of traditional hand weavings, which were produced in many centers of Anatolia in the past, has decreased today. Despite this, old weaving samples can still be found in certain regions. As a result of the field research conducted in this context; Between the Tigris and Euphrates rivers in the Southeastern Anatolia Region, Old handmade palaz (merş) textiles woven in the province of Mardin, which was founded on the lands of Upper Mesopotamia, have been identified.

In this study; Information is given about the historical development of palaz weavings and the history of the samples woven in the Mardin region. The old and new palaz weaving samples identified were examined and documented on site during the field research. The 83 examined weavings were grouped according to their intended use. In addition, the textiles were examined in terms of raw material, color, pattern, composition, technique and similar features. Documentation of these textiles; It is important as a resource that contributes to the field about palaz weaving, about which sufficient information and examples cannot be found.

Keywords: Mardin, Weaving, Palaz, Merş

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Anadolu, binlerce yıldır farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu zengin kültürel miras, el zanaatları ve el sanatları alanında önemli bir birikim oluşturmuştur. Dokumacılık, bu mirasın en köklü dallarından biridir. Neolitik dönemden günümüze varlığını sürdüren dokuma kültürü, arkeolojik buluntular ve tarihi kayıtlarla desteklenmektedir. Anadolu'nun birçok bölgesinde üretilen geleneksel dokumalar, zaman içinde sosyokültürel değişimler ve endüstriyel gelişmeler nedeniyle azalmış olsa da bazı yörelerde izleri hala görülmektedir. Bu izlere Mardin yöresine özgü geleneksel palaz (merş) dokumalarında da rastlanılmaktadır.

Bu araştırma, dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde palaz dokumacılığın tarihçesi kapsamlı bir şekilde ele alınmış; bu dokuma türünün geçmişi, tarihsel süreç içindeki gelişimi ve değişimi incelenmiştir. Bununla birlikte palaz dokumaların temel teknik özellikleri ve üretim aşamaları ele alınmıştır.

İkinci bölümde Mardin yöresinin coğrafi konumu, tarihsel gelişimi ve sosyokültürel yapısı detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde Mardin'e özgü palaz dokumacılığının tarihçesi, yapımında kullanılan malzeme, araç-gereçler, dokuma teknikleri ve günümüzdeki durumu incelenmiştir. Bunun yanı sıra kullanım alanlarına göre yer yaygısı, seccade, çuval ve heybe şeklinde gruplandırılarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Ayrıca katalog bölümü oluşturularak bu dokuma türlerinin örnekleri belgelenmiş ve görseller ile sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, Mardin yöresinde bulunan eski ve yeni yapılmış palaz dokuma örneklerini kullanım alanlarını, malzeme ve teknik özellikleri açısından inceleyerek ortaya koymaktır. Bununla birlikte palaz dokuma kültürünün tarihsel gelişimini anlamak ve bu sanat dalının günümüzde tekrar canlandırılması için olası stratejileri değerlendirmek hedeflenmektedir. Bu amaç kapsamında; yöredeki palaz dokuma tarihinin nereye dayandığı ve nasıl geliştiği, hangi malzeme ve tekniklerin kullanıldığı, kullanım alanlarının ne olduğu ve yok olma sebeplerinin neler olduğu gibi sorulara yanıt aranmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Dokuma sanatı, kültürlerin geleneklerini ve estetik anlayışlarını yansıtan önemli unsurlardandır. Mardin yöresine ait palaz dokumalar, bölgenin sosyokültürel yapısını ve tarihsel dönemlerdeki el sanatları geleneğini anlamak açısından önem arz etmektedir. Ancak bu dokumalar hakkında akademik anlamda yeterince detaylı araştırmalar yapılmamıştır. Bu nedenle Mardin yöresindeki geleneksel palaz dokumaların belgelenerek akademik literatüre katkı sağlanması, aynı zamanda kültürel devamlılığın korunmasına destek olmak amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra bu çalışmanın unutulmaya yüz tutmuş olan bu sanat dalının günümüz tasarımlarında tekrar yaşatılması açısından önemli bir kaynak oluşturacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, Mardin yöresine ait geleneksel palaz dokumalarının tarihsel süreci, kullanım alanları ve teknik özellikleri incelenmiştir. Çalışma, nicel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılmış olup, kapsamlı bir alan araştırması ve literatür taramasına dayanmaktadır.

"Mardin Yöresi Palaz Dokumaları" adı altında yapılan araştırmanın ilk adımında, yöredeki palaz dokumalarıyla ilgili saha araştırması, arşiv belgeleri, akademik kaynaklar ve literatürde bulunan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde taranmıştır. Bu süreçte, palaz dokumalarının tarihçesi, üretim teknikleri ve kullanım alanları hakkında daha önce yapılan çalışmalar incelenerek değerlendirilmiştir.

İkinci adımda ise Mardin yöresinde bulunan geleneksel palaz dokuma örnekleri yerinde incelenmiş, mevcut dokuma atölyeleri ziyaret edilmiş ve eskiden dokuma yapmış ustalarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan inceleme ve görüşmelerde, palaz dokumaların geçmişi ve tekniği hakkında bilgiler toplanmıştır. Bununla beraber alan araştırması sırasında ulaşılan dokuma örnekleri, kayıt formuna göre detaylı bir şekilde incelenerek fotoğraflanmıştır.

Yapılan alan araştırması ve görüşmeler ile yöredeki palaz dokumaların günümüzde oldukça az sayıda olduğu, eski örneklerin ise korunmadığı tespit edilmiştir. İncelenebilen örnek sayısının az olması araştırma sırasında karşılaşılan en büyük zorluklardandır. Bunun yanı sıra var olan örneklerin büyük bir kısmı özel koleksiyonlarda veya aile

yadigârı olarak saklandığı için doğrudan erişim sağlanamayan dokumalar araştırma kapsamına alınamamıştır.

1. BÖLÜM: PALAZ DOKUMACILIĞI

1.1. Tarihçe

Palaz kelimesi kaynaklarda farklı ifadelerle tasvir edilmiştir. Palaz; kaz, ördek, güvercin ve benzeri bazı kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, t.y.). Hasat yapıldıktan sonra tarlaya dökülenleri toplarken tırmığın dişlerine takılan ince saplara palaz denilmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 1977, s. 4636). Palaz, halk arasında kolay ve önemsiz sayılan iliksiz kilim tekniği ile (Sökmen, 2015, s. 89) keçi kılından, pamuktan yapılan kilim, çul, çuval gibi kaba yaygı dokumalardır (TDK, 1977, s. 4636). Deniz (2000) ev içine, kapı eşiğine serilen veya değersiz görülen kilimlere palaz veya palas denildiğini belirtmiştir (s. 57). Durul, "Baraj Gölü Çevresi Dokuma Sanatları" başlıklı çalışmasında, palaz tanımını: "Zili'ye benzer, çözgü kıldır. Dikine sular halinde dokunur. Çözgüsü renkli ipliklerden yapılır. Harman işlerinde kullanılır" şeklinde ifade etmiştir (Durul, 1969, s. 16).

Palaz kavramı Farsça'da pelâs olarak bilinmektedir. Halk palas şeklinde de ifade etmektedir (Durul, 1977, s. 16). Azerbaycan bölgesinde ise palaz kelimesi halı, kumaş dokuma, giyim ve bunların yanı sıra aldatma anlamında da kullanılmıştır. Palaz, pelas, pêlas, palaz, belas gibi söyleyiş biçimleri bulunmaktadır. Dağıstan'da ve Qrız dilinde, koxma Orta Asya'da, alaşa Kazakistan'da, qarapalaz, ağpalaz, lay gibi isimler verilmiştir. Başka coğrafyalarda rux da denilmiştir (Acar ve Guliyeva, 2018, s. 26).

Ayrıca Anadolu'nun farklı bölgelerinde birbirinden faklı tekniklerle dokunan çözgü yüzlü dokumalara genel olarak palaz dokuma denilmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Karakeçililerin el sanatları ile ilgili yapılan bir çalışmada kilim ve cicim teknikleri kullanılarak dokunan yaygılara palas ismi verilmektedir (Sökmen, 2015, s. 90). Palaz dokumalara Doğu Karadeniz bölgesinde dastar, Konya yöresinde çırpı, Bitlis yöresinde palas (Sökmen, 2013, s. 56) ve Mardin yöresinde ise merş denilmektedir.

Palaz dokumalar Ortadoğu, Orta Asya ve Kafkasya halkı arasında yaygın şekilde kullanılan havsız halı türlerinden birisi olarak bilinmekle beraber ucuza mal olan döşemelik kumaşlar için kullanılmıştır. Fakat yapılan araştırmalarda palazların sadece döşeme için değil, Arapça ve Farsça sözlüklerde dervişlerin giydiği kaba yünlü giysiler için de kullanıldığı görülmüştür (Acar ve Guliyeva, 2019, s. 1139).

Palaz; Antik çağlarda yer yaygısı olarak kullanılmasının yanı sıra dini törenlerde de kutsal bir giysi olmuştur. Yas törenlerinde kullanılmış, sufilik mesleği doğrudan palazla ilişkilendirilmiştir. Tevrat'ta dini törenlerde Tanrı'ya karşı ibadet ederken palazdan dikilmiş elbise giyilmesi gerektiğini vurgulanmaktadır. Azerbaycan Mingeçevir'de katakomp[1] tipi mezarda basit bir dokuma tezgâhı kalıntısı, iplik, tarak ve benzeri dokuma aletleri keşfedilmiştir. Mezarda ölen kişinin kemikleri, yün iplik yumakları, çürümüş halı ve palaz parçaları ele geçirilmiştir (Acar ve Guliyeva, 2018, s. 26).

Orhan (2007), 10. yüzyılda yazılan Hudut El-Âlem eseri hakkında yapmış olduğu çalışmasında İran ve Azerbaycan'ın bazı şehirlerinde palas dokumaların dokunduğunu belirtmiştir (s. 88-99-139). Acar ve Guliyeva (2018), palaz dokumaların 12. yüzyılda Azerbaycan'da erkek ve kadın giyimi yanında cenk örtüsü olarak da kullanıldığını ifade etmiştir (s. 26).

Yapılan araştırmalar sonucunda dünyanın birçok yerinde eskiden günümüze kadar palaz dokumaların yapılmış olduğu görülmüştür. Farklı amaçlar için kullanılan palaz dokumalar, kesin tarihi bilinmemekle birlikte Mardin'de de genellikle yer yaygısı, heybe, çuval, seccade ve eyer olarak dokunmuştur.

Dünyanın farklı bölgelerinde dokunan palaz dokumalar genellikle yatay yer tezgâhında (Fotoğraf 1, Fotoğraf 2, Fotoğraf 3, Fotoğraf 4) birbirine benzer bir sistem ile dokundukları görülmüştür.

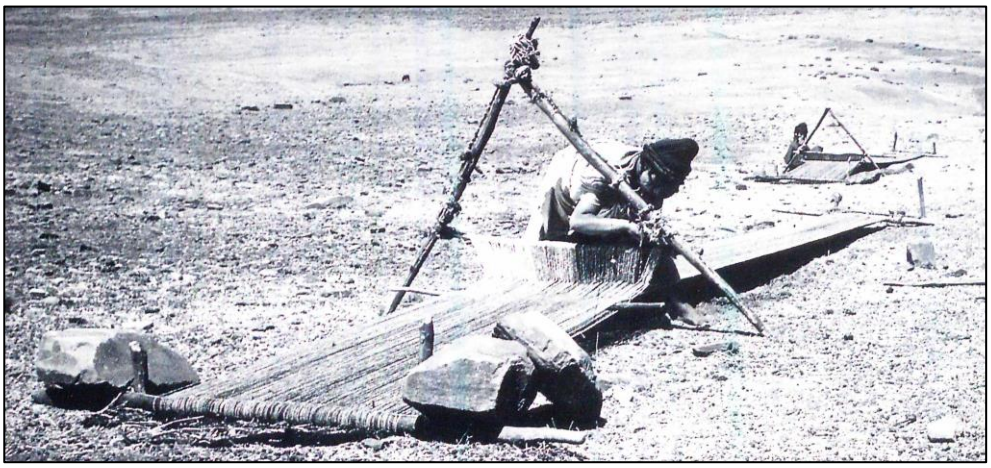

Fotoğraf 1: Yatay Yer Tezgâhı, Fas.

Kaynak: John Picton and John Mack, (1989), African Textiles, Hong Kong: British Museum, s. 57.

[1] Katakomp: Yeraltında bulunan çoğunlukla ölülerin gömülmesine hizmet eden tonozlu yapılardır.

Fotoğraf 2: Yatay Yer Tezgâhı, Afganistan.

Kaynak: Nalhaniel Harris, (1983), Orienttepiche, s. 9.

Fotoğraf 3: Yatay Yer Tezgâhı, İsrail.

Kaynak: Ann Hecht, (1989), The Art Of Loom Weaving Spining and Dyeing Across The World, London: Published by The British Museum Press, s. 10.

Fotoğraf 4: Yatay Yer Tezgâhı, Ürdün.

Kaynak: httpwww.soniahalliday.comcategory-view3.phppri=J71-4-22JT.jpg, (09.22.2024).

1.2. Genel Özellikleri

Palaz dokumalar çözgü yüzlü oldukları için diğer halı ve kilimlere göre enleri dar dokunmaktadır. Bu dokumalarda çözgü sık olduğundan enleri geniş olursa gücü ile ağızlık açmak zorlaşmaktadır (Demir, 2017, s. 18). Soysaldı (1999), bu dokumaların enini 40 santim ile 70 santim olarak açıklamıştır (s. 600). Palaz dokumalar dikey ya da yatay tezgâhta dokunabilmektedir. Çoğunlukla yer tezgâhında dokunmaktadır (Fotoğraf 5, Fotoğraf 6). Dokuması yapılan palazlar yan yana getirilip, özel dikişler ile birleştirilmektedir (Demir, 2017, s. 18). Acar, Palaz dokumaların çözgüsü şeritler halinde ve renkli olduğundan bahsederken (Acar, 1975, s. 56); Durul da çözgüsünü şöyle ifade eder: "Çözgüsü çift büküm yün veya kıldır" (Durul, 1977, s. 16).

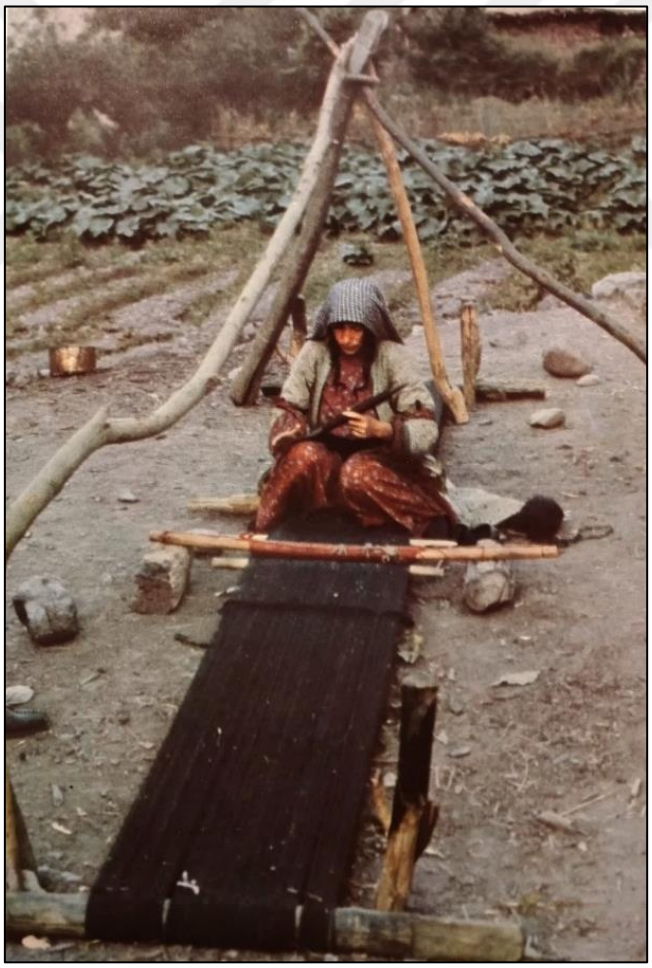

Fotoğraf 5: Yatay Yer Tezgâhı, Malatya Sinan Köyü.

Kaynak: Belkıs Acar, (1975), Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları, İstanbul: Ak Yayınları, s. 4

Fotoğraf 6: Yatay Yer Tezgâhı, Niğde, 1993.

Kaynak: Harald Böhmer, (2008), Nomads In Anatolia Encounters with a Vanishing Culture, Germany: Remhöb Verlag, s. 190.

Palazların en eski örnekleri siyah, beyaz kıl (Fotoğraf 7) veya kahverengi, beyaz yün ipliklerden (Fotoğraf 8) dokunmuştur (Sökmen, 2013, s. 56). Bunun yanı sıra deve ve koyun yününden, ipekten ya da pamuktan dokunmuş palazlarda bulunmaktadır (Acar ve Guliyeva, 2019, s. 1139). Kıl ve yünden dokunan palaz dokumalarda son dönemlerde orlon iplik tercih edilmiş (Fotoğraf 9) ve renk sayısında artış olmuştur (Demir, 2017, s. 18).

Fotoğraf 7: Siyah ve Beyaz Kıldan Dokunmuş Palaz, Çuval, Artuklu, Mardin, 2023.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Artuklu, Mardin, (29.11.2023).

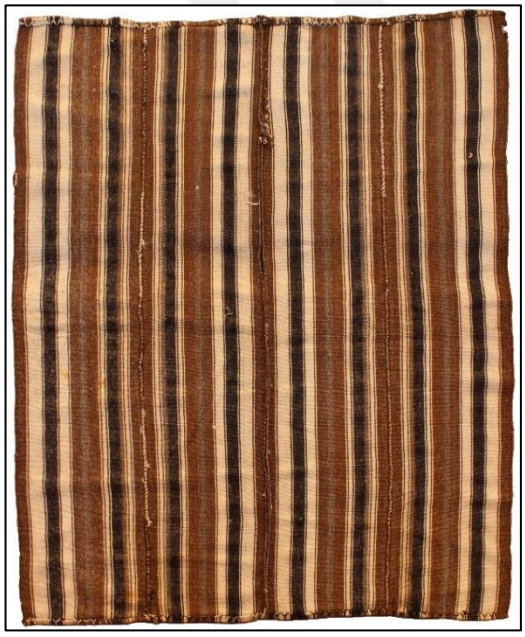

Fotoğraf 8: Kahverengi, Beyaz, Siyah ve Gri Yünden Dokunmuş Palaz, Yer Yaygısı, Artuklu, Mardin, 2023.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Artuklu, Mardin, (28.11.2023).

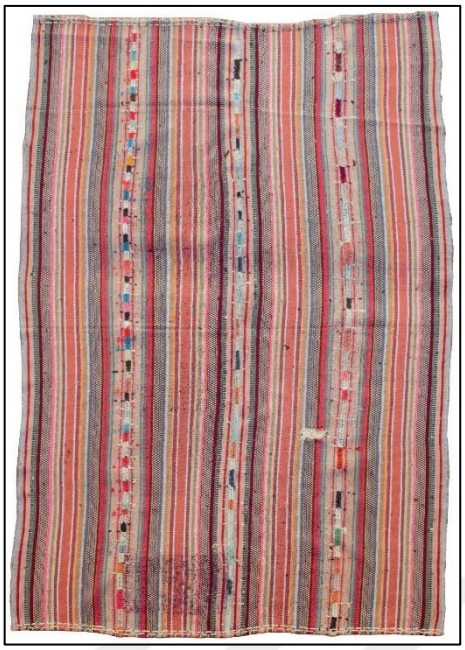

Fotoğraf 9: Renkli Orlon İplerden Dokunmuş Palaz, Yer Yaygısı, Artuklu, Mardin, 2023.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Mardin Artuklu, (28.11.2023).

Çözgülerinin iki kazık arasında hazırlandığı palaz dokumalar, basit bir gücü sistemi ile dokunmaktadır. Dokumada desen çıkarma da aynı gücü yöntemi ile yapılmaktadır. Enleri dar boyları çok uzundur. İki farklı renk olan çözgülerin bir rengi, motif şekline göre üste alınarak süslemede, diğeri ise bir alt bir üst yapılarak dokuda kullanılmaktadır. Bu işlemler sonucunda ince bordür desenli örnekler ortaya çıkmaktadır (Soysaldı, 1999, s. 600).

Sökmen (2015), "Bitlis Etnografya Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar" başlıklı makalesinde palaz dokumanın dokuma aşamasından şöyle bahseder:

> "Dokumada genellikle tarak desenleri kullanılır. Dokuyucu desenine göre renkli iplikleri tezgâha dolar, gücü ve varangeleni taktıktan sonra dokuma işlemine geçer. Mekik çubuğuna atkı ipi dolanır. Sırasıyla gücü ve varangelen sayesinde açılan ağızlığa kılıç yerleştirilerek ağızlık sabitlenir. Aradan mekik çubuğu ile atkı ipliği geçirilir. Atkı ipliği geçirildikten sonra kılıç çıkarılarak kirkitlenir. Dokuma aynı şekilde devam edilerek ilerler". (s. 90)

Araştırmalar sonucunda Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin birçok yerinde palaz dokumaların genellikle “tevn” denilen yatay yer tezgâhlarında ve birbirine benzer bir sistemle dokunduğu anlaşılmaktadır.

2. BÖLÜM: MARDİN YÖRESİ

Mezopotamya bölgesinde bulunan Mardin'in, coğrafi konumunu, tarihini ve sosyo kültürel yapısını ele almadan önce dünya tarihi içinde ilk uygarlıkların ortaya çıktığı ve insanlık tarihi açısından önemli gelişmelerin yaşandığı en eski medeniyet merkezlerinden biri olduğunu ifade etmek gerekir. Dicle ve Fırat nehirleri arasında Yukarı Mezopotamya'nın verimli toprakları üzerinde kurulan Mardin şehri Anadolu ve dünya ülkeleri için de önemli bir konuma sahiptir (Arslan, 2019, s. 10; Fedai, 2023, s. 2-3; Sarımurat, 2022, s. 11).

2.1. Coğrafi Konum

Mardin şehri, Türkiye Bölge coğrafyasına göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Dicle ve Fırat havzalarının arasında yer almaktadır. Doğuda Şırnak, batıda Şanlıurfa, kuzeyde Diyarbakır ve Batman, kuzeydoğuda Siirt, güneyde ise Suriye toprakları ile sınırları bulunmaktadır (Harita 1) (Eksik, 2020, s. 12; Fedai, 2023, s. 3; Öztemel, 2022, s. 6). Mardin batı kaynaklarında Mezopotamya, İslam kaynaklarında ise el-Cezira tanımlaması ile bilinen bölgenin Diyar-ı Rabia konumunda kurulmuştur (Dalıcı, 2023, s. 12).

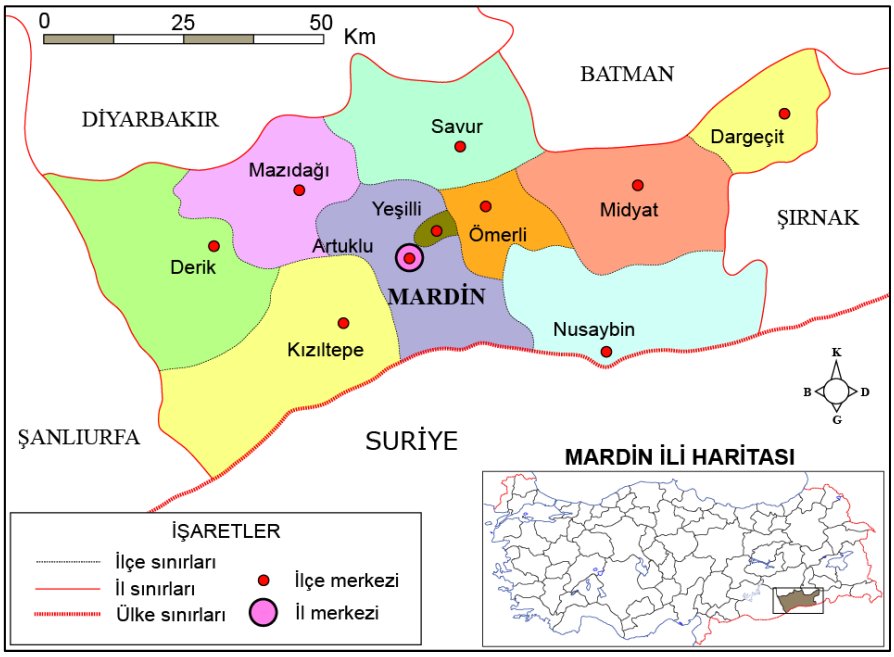

Harita 1: Mardin İli Haritası.

Kaynak: https://s.milimaj.com/others/image/harita/mardin-ili-haritasi.png, (16.12.2023).

Stratejik olarak tarihi İpek Yolu'nun üzerinde bulunması ve bu yola hakim konumda olması önemini arttırmıştır. Mardin ili bu özelliğinden dolayı, tüccarların, seyyahların, ticaret kervanlarının konakladıkları merkezlerden biri olmuştur (Fedai, 2023, s. 5).

Mardin'in idari bölünmesi 1990 yılında değişmiştir. Bu ile bağlı olan Cizre, İdil ve Silopi ilçeleri 3647 sayılı kanunla Mardin ilinden ayrılarak Şırnak İline, Gercüş ilçesi ise Batman iline bağlanmıştır (Mardin Kültürel ve Sosyal Tanıtım Portalı, 17.12.2023). Mardin, günümüzde Artuklu, Dargeçit, Derik, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur ve Yeşilli ilçelerine sahiptir (Akgül, 2022, s. 8). Ayrıca bu ilçelere bağlı 588 köy bulunmaktadır (Sarımurat, 2022, s. 14).

Bölgede farklı yeryüzü şekilleri görülmektedir. Bunun nedeni bölgenin birinci Jeolojik zamanda oluşmuş olmasıdır. İkinci Jeolojik zamanda kuzeydoğuda kalkerli yerler ortaya çıkmıştır. Üçüncü Jeolojik zamanda ise Toros kıvrımları oluşmuş, volkanlar aktif hale gelmiştir. Eski volkanların biriktirdiği lavlar da Tûr Abdin ve Karacadağ gibi dağları ortaya çıkarmıştır (Harita 2) (Akgül, 2022, s. 9).

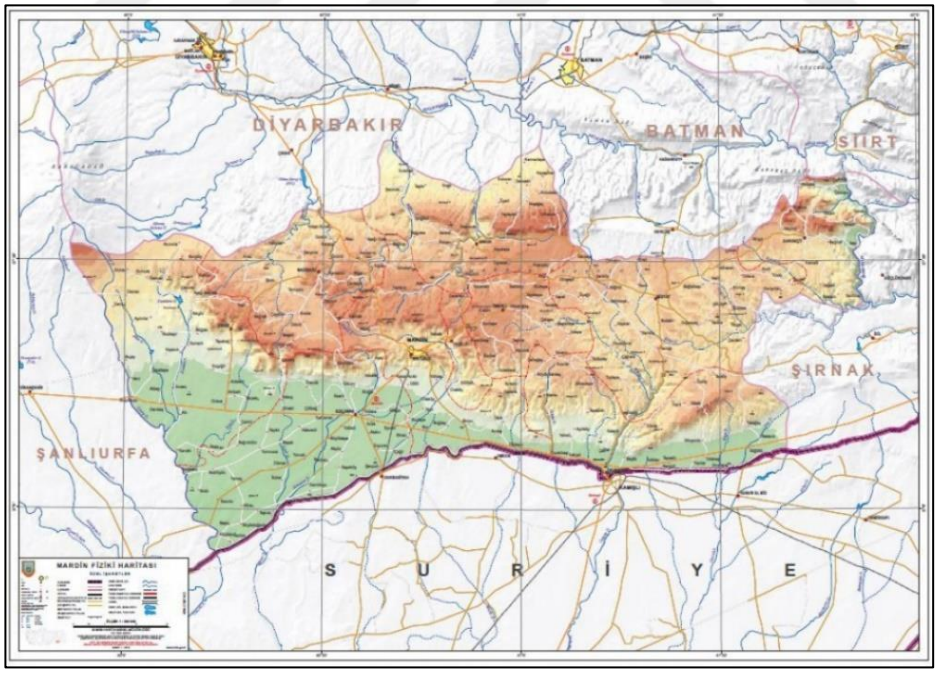

Harita 2: Mardin İli Fiziki Haritası.

Kaynak: https://www.harita.gov.tr/urun/mardin-fiziki-il-haritasi/358, (19.12.2023).

İlin yüz ölçümü 8891 kilometrekare olup 36° 55'- 38° 51' kuzey enlemleri ve 39° 56'- 42° 54' doğu boylamları arasında yer almaktadır (Sarımurat, 2022, s. 11). Denizden yüksekliği 1.083 metredir (Akgül, 2022, s. 8). Mardin'in yüzde 52'sini dağlar yüzde 32'sini platolar yüzde 25'ini ovalar kaplamaktadır (Balos vd., 2023, s. 180) Yüksekliği fazla olmayan geniş dağ kütleleri il topraklarının ortasında doğu batı yönünde uzanmaktadır (Yeşilmen, 2017, s. 3).

Mardin ilinin genelinde karasal iklim hakimdir. Bunun yanı sıra Derik, Nusaybin ve Savur ilçelerinde Akdeniz iklimi özellikleri de görülmektedir. Kış ayları soğuk, yaz ayları ise güneyden gelen çöl iklimi etkisi altında olduğu için kurak geçmektedir. İlkbaharda ve yaz aylarında çöllerden gelen toz taşınımı etkisi altına girmektedir. Ortalama en fazla sıcaklığı 34.9 santigrat derece ile temmuz ayında, ortalama en az sıcaklığı 0.5 santigrat derece ile ocak ayında görülmüştür (Şimdi, 2019, s. 9-10; "Mardin İl", 19.12.2023).

Bölgede farklı habitatların, yeryüzü şekillerinin, farklı yükseltilerin ve mikroklima özelliği gösteren kesimlerinin olması floristik çeşitliliği göstermektedir. Doğal bitki örtüsü genel olarak bozkırdır. Bozkır bitkileri, ilkbahar yağışları ile yeşerir, kuraklığın gerçekleştiği Mayıs ile Kasım ayları arasında kurumaya başlamaktadır. Bölgede korunaklı mikroklima olması nedeniyle Derik, Nusaybin, Mazıdağı, Savur ve Yeşilli çevresinde zeytin, meşe ve maki türleri görülmektedir. Mardin'in yer aldığı dağlık alanlarda yüzde 18,57 oranında meşelik ormanlar bulunmaktadır. Midyat'ın güneyindeki geniş ovalarda; arpa, buğday, mercimek, mısır ve pamuk gibi tarım ürünleri yetiştirilmektedir. Midyat'ın kuzey yönünde ise bağcılık büyük önem taşımaktadır (Balos vd., 2023, s. 181; Eksik, 2020, s. 13-15; Sarımurat, 2022, s. 14).

2.2. Tarihçe

Mardin şehri tarihte Mitaniler, Medler, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Asurlular, Ermeniler, Araplar, Moğollar, Merwaniler, Eyyubiler, Artuklular, Sasaniler, Safaviler ve Osmanlılar gibi devletlerin egemenliği altında varlığını sürdürmüştür. Bu halklar kadim şehri bütün yönüyle etkilemiş ve kültürlerindeki farklılıkları ortaya çıkarmıştır. Şehrin geçmişinde iz bırakan bu halkların yapmış oldukları eserler sayesinde günümüzde somut bilgilere ulaşılmaktadır. Ancak Mardin kelimesinin anlamı ve bu kelimenin nereden geldiğine dair elimizde somut veriler olmamakla birlikte, birçok değişik görüş ve rivayetler bulunmaktadır (Bitlisname, 21.12.2023).

Mardin adının kaynağına ait ilk bilgilerden milattan sonra 4. yüzyıl Romalı tarihçi Ammianus Marcellinus bahsetmektedir. Marcellinus, Diyarbakır- Nusaybin yolundan söz ederken bu yolun İzala Dağı üstünden, Maride ve Lorne kaleleri arasından geçtiğini belirtmektedir (Şimdi, 2019, s. 10).

19. yüzyılın başlarında Mardin'i ziyaret eden Duprey ve tarihçi Hammer ise eski Yunan coğrafyacılarının Mardin'e Marde denildiğini aktarmıştır (Fedai, 2023, s. 6). Hammer bununla beraber İran hükümdarı Ardeşir'in Marde kavmini bu bölgeye yerleştirmesinden ve şehre bunların ismini vermesinden bahsetmektedir (Öztürk, 1997, s. 1).

Mardin adının Süryanice kale anlamına gelen Mardo kelimesinden geldiği söylenmektedir. Süryani kaynaklarında yalnızca Mardo'nun geçmediği Merdi, Merde, Marda ve Mardin şeklinde de geçtiği belirtilmiştir (Bitlisname, 21.12.2023).

Erken dönem İslam tarihçisi olan Vakidi'ye göre şehrin adının kaynağı olarak iki rivayet bulunmaktadır. Bu rivayetlerden birine göre; şimdiki şehrin bulunduğu dağın tepesinde İranlı Din adında bir zahit yerleşmiştir. Din orada dini görevlerini yaparak bütün vaktini ibadet etmekle geçirmektedir. Günler geçtikçe ünü Horasan ve oradan da doğu ülkelerine yayılmıştır. Heraklius bunun üzerine Din'i öldürmesi için bir kumandan görevlendirmiştir. Kumandan Din ile önce dost olmuş, sonra öldürmüş ve üzerine bu tepeye bir kale yaptırmıştır. Arapça'da Din öldü anlamına gelen "mate din" kelimelerinden Mardin adının geldiğini belirtmiştir. Vakidi'nin diğer rivayeti ise; İran hükümdarlarından biri oğlunu çok hasta olduğu için doktor tavsiyesi üzerine hava değişimi için bu bölgeye göndermiştir. Şehre hasta şehzadenin ismi verilerek Mardin denildiğini ifade etmiştir (Göyünç, 1969, s. 4; Öztürk, 1997, s. 1; Sarımurat, 2022, s. 11; Şimdi, 2019, s. 10).

Seyyah Evliya Çelebi seyahatnamesinde Mardin adı hakkındaki rivayeti şöyle aktarır: Mardin dağında büyük mağaralar bulunmaktadır. Bu mağaralara Yunus Nebî mabedi denilmektedir. O dönemde bu dağa Şahika Dağı denilmektedir. Dağdaki mağaralarda bir ejderha çıkıp Hazret-i Yunus'a iman edenlerden binlercesini yemiştir. Sonra bazı inanmayanlar, Hazret-i Yunus'tan mucize istemişler ve bu dağdaki ejderi öldürürsen sana iman ederiz demişlerdir. Hazret-i Yunus ta hemen peygamberlik gücü ile o ejdere bir taş vurup öldürdüğünde inanmayanlardan yaklaşık 3 bin kişi iman edip dağda oturan Hazret-i Yunus'a komşu olmuşlardır. İşte bu yüksek dağda ejder olduğu için dağa MAR (yılan) şehre de Mardin denilmiştir (Kahraman ve Dağlı, 2010, s. 79).

Zeydanlıoğlu, Mardin adının kökeninin Kürtçeden geldiğini ve anlamının da deli adam olduğunu söylemiştir. Bu ismin verilmesindeki rivayetten ise şöyle bahseder:

> "Kaybettiği koyununu dağlarda aramaya koyulmuş olan bir kadın, kayalıkların üzerinde pinekleyen bir adam ile tesadüfen karşılaşmış. Adamı uyandıran kadın onun bu ıssız ve ulaşılması zor yerde ne yaptığını sormuş. Kadının bu sorusu üzene adam 'burası gelecekte kurulacak bir şehrin yeridir' diye cevap vermiş. Kadın da adama 'sen deli bir adamsın' cevabını verdikten sonra, kaldığı yerden tekrardan koyununu aramaya koyulmuş. Zamanla isimsiz adamın bulunduğu kehanet gerçekleşmiş ve böylece o adama atıfta bulunularak bu isim oraya verilmiş". (Bitlisname, 21.12.2023)

İncelenen kaynaklara göre Mardin terimi farklı halklar ve dönemlerde değişik biçimlerde kullanıldığı görülmüştür. Bu terime Persler Marde, Bizanslılar Mardia, Araplar Mardin, Ermeniler Mardi, Kürtler Mêrdin, Süryaniler Marde, Mardo, Merdi, Merde ve Asur döneminde de Erdobe şeklinde ifade etmiştir (Acar, 2016, s. 5; Bitlisname, 21.12.2023; Fedai, 2023, s. 6; Göyünç, 1969, s. 2; Öztürk, 1997, s. 1).

Tarih şeridine bakıldığında, her çağın yeni bir çağın başlangıcı olduğu görülmüştür. Mardin, Kuzey Mezopotamya'nın önemli bir kenti olup, milattan önce 50 binden beri yerleşim yeri izlerinin olduğu söylenilmektedir. Bununla beraber tahıl üretiminin başladığı dönemlerdeki sürekli yerleşim alanları içerisinde yer alan önemli bir kent olmuştur (Bekin, 2010, s. 8).

Mardin ilinin tarihi hakkında yapılan araştırmalarda edinilen bilgilere göre, Mezopotamya'nın ve özellikle Mardin'in en eski halklarının, geçmişleri ve göç güzergahlarıyla ilgili kesin anlatımlar bulunmamaktadır. Milattan önce 4. bin yılda Mardin'deki varlıkları bilinen Sümerlerden başka, Akadlar veya Akadlardan önce ise milattan önce 3. bin yılın sonlarına doğru Kuzey Mezopotamya'da görülen ve Hurrilerin ataları ya da yakın akrabaları olarak görülen Subaruların varlığından söz edilmektedir (Bekin, 2010, s. 9; Dalıcı, 2023, s. 15).

Subariler'den (Subaru) sonra Mardin'i, milattan önce 2850 yıllarında 30 yıl boyunca Sümerler yönetmiştir. Sümerlerin yönetiminin ardından şehrin hakimiyetini Akadlar ele geçirmiştir. Sümerler milattan önce 2820 yıllarından sonra Akadlar ile anlaşarak milattan önce 2500 yıllarında kurulan Akad- Sümer uygarlığı içerisinde varlığını devam ettirmiştir (Öztürk, 1997, s. 6).

Babil devleti milattan önce 2500 yıllarında Akad- Sümer devletini yenilgiye uğratarak Mardin şehrinin hâkimiyetini eline almıştır. Mardin milattan önce 1925 yıllarında Hititlerin egemenliği altına girmiştir. Hititlerin yurtlarına dönmesiyle, İran bölgesinden gelen Ari ırkına bağlı Midiler şehri yönetmiştir. Milattan önce 1367 yılında ise Asurlular bölgeyi hâkimiyeti altına almıştır. Mardin şehri bu dönemlerde kısa süreler içinde birçok farklı devletin hâkimiyeti altında kalarak, bir dönem de Urartu Kralı Mimestir'in hâkimiyetine geçmiştir (Demir, 2023, s. 6; Öztürk, 1997, s. 6).

Milattan önce 552 yılında Pers devleti hâkim olmuştur. Perslerin Mardin bölgesindeki hâkimiyeti yaklaşık olarak bir yıl devam etmiştir. Milattan önce 336- 311 yılları arasında Makedonya Kralı Büyük İskender'in hâkimiyeti altında kalan Mardin, milattan önce 311 yılında 74 yıl boyunca Slokilerin egemenliği altında kalmıştır (Öztürk, 1997, s. 6). Milattan önce 237- 131 yılları arasında ise Selakidler hâkimiyeti altına almıştır. Bu dönemde Mardin'de ticaret önemli derecede artmış ve şehir ekonomisi gelişmeye başlamıştır. Mardin şehri milattan önce 131 yılında da Urfa Krallığı sınırlarına dahil edilmiştir. Milattan sonra 166- 249 yılları arasında Urfa Krallığı, Romalıların hâkimiyeti altında kaldığı için, Mardin şehri de bu yıllarda Romalıların egemenliğinde kalmıştır (Harita 3) (Bekin, 2010, s.10; Demir, 2023, s. 6).

Mardin şehri, 641 yılına kadar Bizanslıların egemenliği altında kalarak (Bekin, 2010, s.10) hazreti Ömer'in kumandanlarından İlyas Bin Ganem'in işgaline kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir (Harita 4) (Demir, 2010, s. 17).

Harita 3: Doğu Roma ile Sasani İmparatorluğu'nun Sınırını Oluşturan Mardin'in, 226 Yılından 641Yıl ına Kadarki Haritası, Çelik Baskı Gravür.

Kaynak: Doğan Bekin, (2010), Tarihin Işığında Mardin, Ankara: Korza Yayıncılık, s. 19.

Harita 4: Vakidi'ye Göre; İslam Döneminde Diyar-ı Bekir ile Diyar-ı Rabia Bölgelerinde Yer Alan Mardin'i Gösteren Bakır Baskı Gravür.

Kaynak: Doğan Bekin, (2010), Tarihin Işığında Mardin, Ankara: Korza Yayıncılık, s. 20.

Mardin, 692 yılında Emeviler'in, 824 yılında ise Halife Memnun zamanında Abbasilerin egemenliği altına girmiştir. 885- 978 yılları arasında bu bölgede hüküm süren Hamdaniler'in kaleyi kesin olarak ele geçirmeleri 895 yılına rastlamaktadır. Kalenin bazı yerlerine surlar örerek bazı yerlerini de onararak inşa etmişlerdir (Demir, 2010, s. 17).

10. yüzyılın sonlarına doğru Hamdaniler'in Mardin şehri üzerindeki gücünün azalmasıyla Meyyafarikin merkezli Mervaniler ile Nusaybin ve Musul merkezli Ukayliler arasında paylaşılmıştır. Mardin 11. yüzyılın son çeyreğine kadar Mervaniler ile Ukayliler arasında sürekli el değiştirmiştir (Nasıroğlu, 2010, s. 9).

Malazgirt zaferinden sonra Türkler Mardin dahil olmak üzere el-Cezire bölgesinin tamamında yayılmaya başlamıştır (Demir, 2010, s. 17; Nasıroğlu, 2010, s. 9). Selçuklular 1089 yılında Mervanileri Nusaybin'de yenilgiye uğratarak Mardin bölgesinin hâkimiyetini ellerine almıştır (Bekin, 2010, s.10).

1092 yılında Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın ölümüyle (Nasıroğlu, 2010, s. 9) saldırılar altına giren Mardin şehri, 1106 yılında Artuk Bey'in oğullarından Necmeddin İlgazi tarafından ele geçirilmiştir. (Demir, 2023, s. 7). Necmeddin İlgazi gösterdiği başarılardan dolayı Mardin bölgesinde büyük ün kazanarak devlet kurmuştur. Bölgede 304 yıllık hâkimiyet kuran Artuklular, fazla sayıda tarihi camii, medrese, hamam ve kervansaray yapmıştır. Bunun yanı sıra birçok cami, medrese ve manastır onarılarak inşa edilmiştir (Demir, 2010, s. 18).

Mardin ve Tur Abidin bölgesi, Hıristiyanlık tarihinde de önemli bir yere sahiptir. 590-628 yılları arasında Sasani hükümdarı olan 2. Hüsrev Yukarı Mezopotamya'da Musul ve Tekrit bölgesine yerleştirdiği Monofizist Bizanslı harp tutsakları, 13. ve 14. yüzyıllarda inançlarını yayarak bu bölgede çoğunluğu elde etmiştir. Ayrıca Nasturiler'i de kendi mezheplerine katmada başarılı olmuşlardır. Böylece Tur- Abidin bölgesi bunların merkezi haline gelerek, birçok manastır ve kilise yapılmıştır. Bu manastırların en önemlileri, Tur- Abidin'deki Kartmin manastırı ve Mardin'in doğusunda yer alan Deyrul Zafaran manastırlarıdır (Göyünç, 1991, s. 8-9).

Mardin ve çevresindeki Artukoğulları kolu, Diyarbakır bölgesinin tarihinde de önemli bir yer edinmiştir. Artukoğulları Mardin kalesini ve Mardin'i birçok kere dışarıdan gelen saldırılara karşı korumuştur. Şehrin birkaç defa zorla ele geçirilmesi ve tahrip edilmesine rağmen, kalenin (Fotoğraf 10, Fotoğraf 11) bulunduğu korunaklı konumundan dolayı bir türlü ele geçirememişler, ancak sık sık yapılan baskılar sonucunda oldukça zorlamışlardır.

Yapılan saldırıların ilk birkaçı Mısır'daki Eyyubiler dönemine rastlamaktadır. Selahaddin Eyyubi, 1183 yılında şehrin hemen güneyine, Harzem'e kadar gelmiş, fakat şehri ele geçirememiştir (Göyünç, 1991, s. 9). 1240 yılında Anadolu Selçuklu hükümdarı olan 2. Gıyaseddin Keyhüsrev, Eyyubiler tarafından ele geçirilen bölgeyi alarak hâkimiyet kurmuştur (Demir, 2023, s. 7).

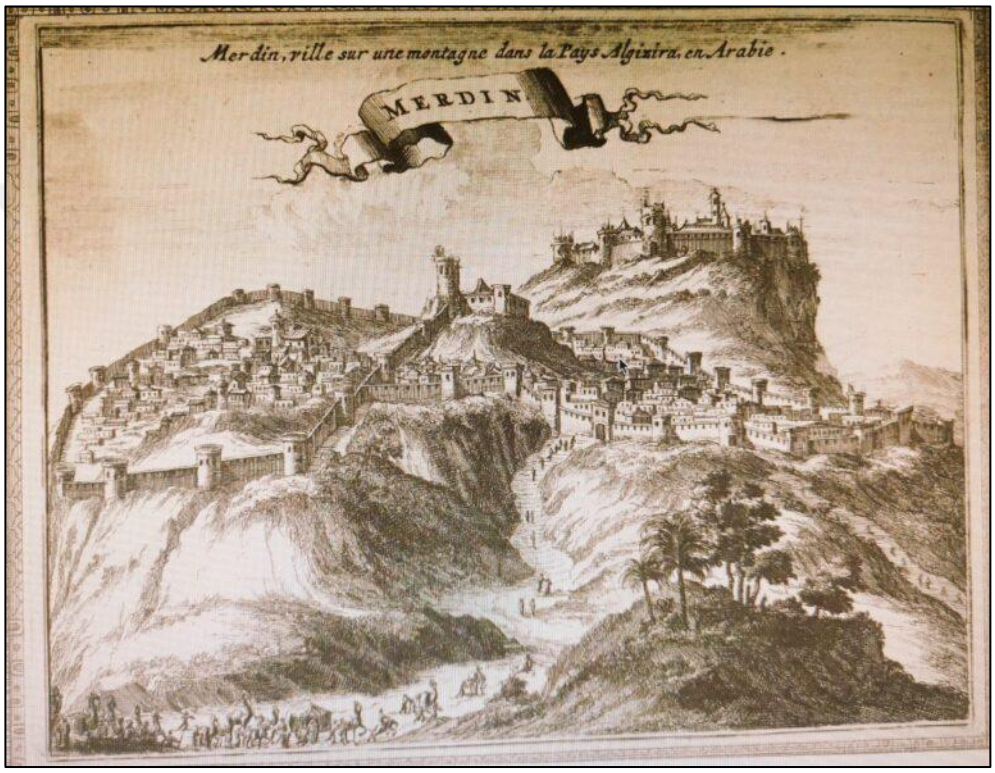

Fotoğraf 10: Mardin (Artuklu), Bakır Baskı Gravür, 1700'ler.

Kaynak : //www.bitlisname.com/efsaneye-gore-mardin-sehrinin-ismi-kurdceden-geliyormus/, (20.12.2023).

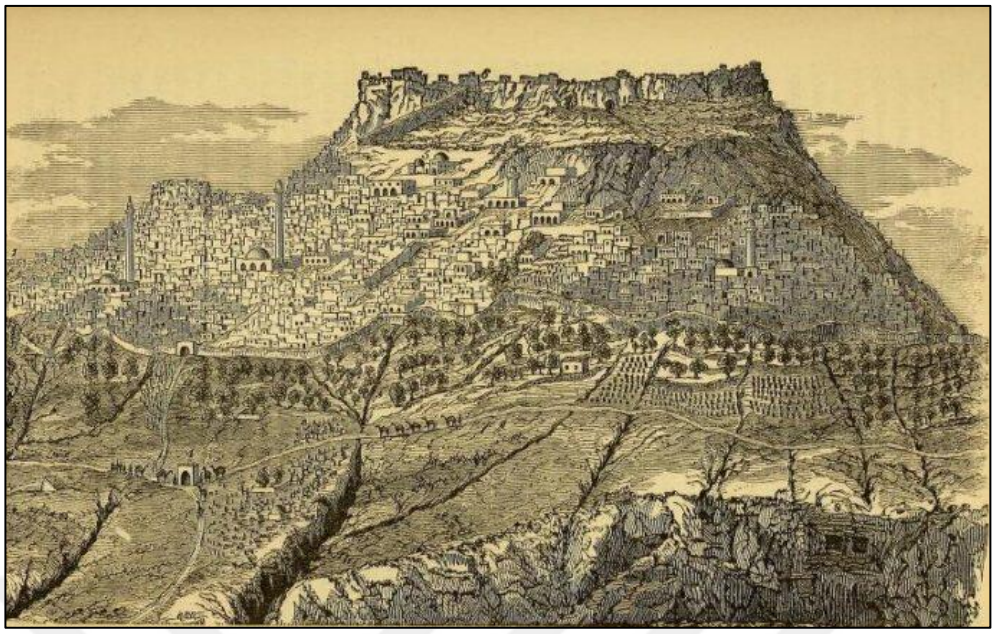

Fotoğraf 11: Mardin (Artuklu), Çelik Baskı Gravür, 1878.

Kaynak : //www.bitlisname.com/efsaneye-gore-mardin-sehrinin-ismi-kurdceden-geliyormus/, (20.12.2023).

Moğollar (İlhanlılar) 1243 Kösedağ Savaşı'nda Anadolu Selçuklularını yenerek, Anadolu'yu egemenliği altına almıştır. Artuklular Dönemi'nde Moğollular Mardin'de egemenlik kurmuştur. El Malik el Said 1260 yılında, Moğollara karşı direnmiştir. Ancak oğlu El Muzaffer, Moğolların egemenliğini kabul ederek Mardin hanedanlığının güvenliğini sağlamıştır. Moğolların hükümdarı Abu Said'in 1335 yılında ölmesiyle Mardin'deki egemenlikleri son bulmuştur (Bekin, 2010, s.10; Demir, 2023, s. 7).

Karakoyunlu hükümdarı Bayram Hoca,1366 yılında Mardin ilini kuşatmış ve o bölgede egemenlik kurmuştur (Göyünç, 1991, s. 10). Moğolların birbirleriyle mücadelesinden faydalanan, Karakoyunlu hükümdarlarından Bayram Hoca, kendi aşiretlerini meydana çıkararak, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun uç bölgelerinde Türkmen egemenliğini sağlamıştır. Mardin şehrinde yaklaşık 61 yıl süren Karakoyunlu egemenliği bu zaman içerisinde sadece Karakoyunlular tarafından yönetilmiştir. Sonraki dönemler ise farklı aşiretlerin ve beylerin egemenlikleri altına girmiştir (Öztürk, 1997, s. 10).

Timur 15. yüzyılın başlarında Mardin ve diğer şehirleri ele geçirmek üzere Anadolu'ya doğru yola koyulmuştur. Timur, 1394 yılında ilk 1401 yılında ise ikinci saldırısını

yapmıştır. İşgale uğrayan Mardin şehri yakılıp, yıkılarak büyük zarar görmüştür (Bekin, 2010, s.11; Göyünç, 1991, s. 10-11).

1407 yılında Akkoyunlu Devleti'nin kurucusu Kara Yülük Osman Bey, Mardin şehrini hâkimiyeti altına almıştır. Akkoyunlular Dönemi'nde Mardin şehri önemli kültürel zenginlikler yaşamıştır. Akkoyunluların Mardin'deki egemenliği, Safevi hükümdarı Şah İsmail'in 1508 yılında şehri ele geçirmesine kadar devam etmiştir (Demir, 2023, s. 7).

İran'daki Safevi hükümdarı Şah İsmail yukarı Mezopotamya bölgesindeki şehirleri egemenliği altına almıştır (Noyan, 2005, s. 106). Safevilerin Mardin'i hangi tarihlerde egemenliğine aldıkları kesin olarak bilinmemekle birlikte, bu bölgeye 1508 yılında hakim oldukları söylenmektedir (Göyünç, 1991, s. 14). Safevilerin güç kazanmasıyla beraber Osmanlılar, Anadolu bölgesinde üstünlüğü ele almıştır. Mardin şehrinin kalesi, Osmanlılar tarafından bir yıl devam eden kuşatma sonucunda Yavuz Sultan Selim, 1516 yılında Mardin'i alarak Osmanlı topraklarına eklemiştir (Harita 5) (Demir, 2023, s. 8).

Harita 5: Osmanlı Devleti Dönemi (1516-1923) Mardin'i Gösteren Harita, Bakır Baskı Gravür.

Kaynak:
https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Diyarbakir_Vilayet_%E2%80%94_Memalik-i_Mahruse-i_Shahane ye_Mahsus_Mukemmel_ve_Mufassal_Atlas_%281907%29.jpg, (01.01.2024).

Mardin şehri Osmanlı egemenliğine geçmesinden sonra uzun bir dönem boyunca Diyarbekir Beylerbeyliği yönetmiştir. 20. yüzyıla kadar (Harita 6) Osmanlı hâkimiyetinde olan Mardin bölgesi daha sonra aynı bölgede kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına eklenmiştir (Acar, 2016, s. 14).

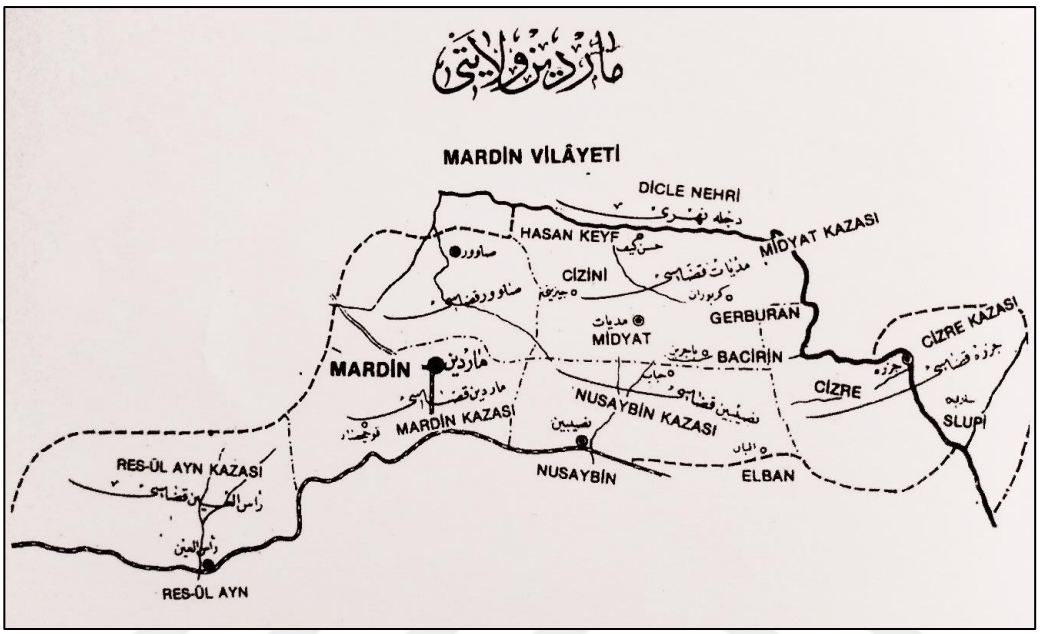

Harita 6: 20. Yüzyılın Başlarında Mardin İl Sınırlarını Gösteren Harita.

Kaynak: Doğan Bekin, (2010), Tarihin Işığında Mardin, Ankara: Korza Yayıncılık, s. 18.

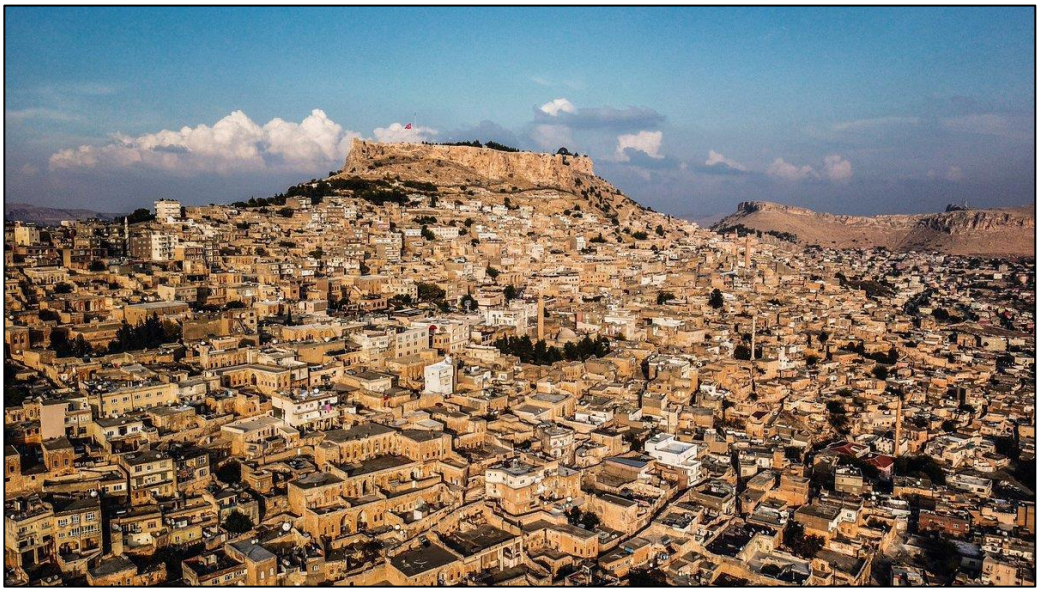

Fotoğraf 12: Eski Mardin (Artuklu), Genel Görünüş.

Kaynak: https://pbs.twimg.com/media/EnTRoJ5XIAQKtkD.jpg, (01.01.2024).

Fotoğraf 13: Yenişehir Mardin, Genel Görünüş.

Kaynak: https://galeri3.arkitera.com/var/albums/Haber-02/2017/05/05/mardin_1.jpg.jpeg, (01.01.2024).

Fotoğraf 14: Eski Mardin'den Tarım Arazilerinin Görünüşü.

Kaynak: https://blog.ilem.org.tr/wp-content/uploads/2018/02/mardin.jpg, (03.01.2024).

2.3. Sosyo Kültürel Yapısı

Mardin bölgesinin sosyal tarihi yaklaşık 10 bin yıl öncesine kadar dayanmakla birlikte coğrafi konumu sebebiyle devamlı ticari ilişkilerin ve önemli geçiş yollarının merkezi olmuştur. Bu tarihsel yapısından kaynaklanan şehir, çoklu etnik ve kültürel bir zenginliğe sahiptir. Geçmişte bu bölgelerde yaşamış olan medeniyetlerin birçok kültürleri görünmüyorsa da günümüzde yaşayan kültürlerin içinde izlerine rastlanılmaktadır (Gündüz, 2011, s. 87-88).

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Mardin ilinin 2022 yılındaki nüfusu, 870.374'tür. Şehir nüfusu oranı yüzde 60, kırsal nüfus oranı ise yüzde 43'tür ("Mardin İl", 02.01.2024). Bu nüfusun, yüzde 50,13'ü erkeklerden, yüzde 49,87'si kadınlardan oluşmaktadır (Türkiye Nüfusu, 02.01.2024).

Mardin şehrinde Araplar, Türkler, Kürtler, Süryaniler, Keldaniler, Yezidiler ve Ermeniler yaşamaktadır. Günümüzde Süryani ve Yezidi nüfusu göçlerden dolayı azalmıştır. Şehir etnik yapısı ve zengin kültürlülüğü ile ön plana çıkmaktadır. Ayrıca tarihi yapıları ile önemli turistik kentlerden bir tanesidir. Mardin bölgesinde, asırlar boyunca yaşayan medeniyetler bırakmış oldukları eserlerle zengin birikimini günümüze kadar getirmeyi başarmıştır. Mardin şehri, Venedik ve Kudüs kentlerinden sonra bütünüyle kültürel miras olarak kabul görülen, dünyanın yaşanır üç sit kentinden bir tanesi olmuştur (Demir, 2023, s. 9; "Mardin İl", 02.01.2024).

Mardin birçok farklı dil gruplarının iç içe kullanıldığı bir şehirdir. Şehirde Arapça, Türkçe, Kürtçe ve Süryanice konuşulmaktadır. Türkçe devlet ile olan resmi ilişkilerinde kullanılmakta, diğer üç dil ise günlük hayatın her aşamasında kullanılmaktadır (Gündüz, 2011, s. 89).

Şehirde altı yaş ve üzeri nüfus içinde okuryazarlık bilenlerin oranı erkeklerde yüzde 93, kadınlarda ise yüzde 79'dur. Mardin şehrinde eğitim kurumlarının yönetimi ve teknik imkanlarının yeterli olmaması, Türkiye geneline göre değerlendirildiğinde yeterli okuryazarlık oranına sahip olmadığı görülmüştür (Mardin Life, 04.01.2024).

Mardin'e ait kanûnnamelerden ve seyahatnamelerden ulaşılan bilgilere göre bölgede Diyarbakır-Musul ve Halep-Musul güzergahında ticaret yolları bulunmaktadır. 16. yüzyılda bu yollardan geçen kervanlar şehrin ekonomisine katkı sağlamıştır. Bölgede bulunan köylerde üretilen çeşitli tarımsal ürünler ve dokumacılık ile boyacılık gibi birçok el zanaatları, şehrin ekonomisini önemli ölçüde arttırıldığı söylenmektedir (Göyünç,

1991, s. 125-137; Gürhan, 2012, s. 221; Akyüz, 2019, s. 6). Günümüzde ise Mardin ve çevresinde kuyumculuk, gümüşçülük, bakırcılık, kalaycılık, dokumacılık, taş oymacılığı, el nakışları, çömlekçilik, semercilik gibi el sanatları bulunmaktadır (Ayan, 2012, s. 16-17-18-19).

Tarım, hayvancılık ve ticarete dayalı bir ekonomiye sahiptir. Mardin ilindeki 2001 yılına göre ekonomik faaliyetlerin yüzde 66,8'i tarım, çiftçilik ve hayvancılık alanlarında elde edilmektedir. Hayvancılık yönünden Mardin iklimine uygun tiftik keçisi ve koyunu oldukça önemlidir. Tarım bölgelerinde buğday, arpa, pirinç, nohut ve pamuk yetiştirilmektedir. Dicle Nehri kenarında domates, patlıcan, hıyar, kavun ve karpuz gibi sebzeler ekilmektedir. Meyve üretiminde ise üzüm başta olmak üzere ceviz, nar, antepfıstığı gibi meyvelerde bulunmaktadır. Tarımdan sonra gelen bir diğer gelir ise devlet hizmetleri oluşturmaktadır. Şehirde, Mardin Serbest Bölgesi ve Mardin Organize Sanayi Bölgesi isimlerinde üretim ve sanayi bölgeleri bulunmaktadır. Bölgede tarım ürünlerine dayalı sanayi gelişmemiştir. Şehirde kültür turizmi, inanç turizmi olanakları olmasına rağmen Mardin ekonomisinde önemli bir yer tutmamaktadır (Dolebeni, 1972, s. 202; Coğrafya Dünyası, 03.01.2024; "Mardin İl", 02.01.2024).

2.4. Dokuma Geleneği

Anadolu, Paleolitik Çağ'dan bu yana önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Bu bölgedeki arkeolojik kazılarda, eski dönemlere tarihlendirilen birçok ağırşak, iğ, kirman, öreke ve kirkit gibi dokumacılıkla ilgili çeşitli araç gereçler ele geçirilmiştir (Türkiye Dokuma Atlası, 04.02.2024). Bununla beraber kazılarda ortaya çıkarılan kilden tablet, heykel ve kabartmalar da Anadolu'daki dokuma kültürünün çok eskilere dayandığını kanıtlamaktadır (Alantar, 2007, s. 291). Çatalhöyük kazılarında ele geçirilen yünden dokunmuş bez parçaları 8 bin yıl öncesine tarihlendirilirken (Fazlıoğlu, 1997, s. 1-2) 2013 yılında Çatalhöyük kazılarında bir mezarda iki çocuk iskeletinin arasında görülen kumaş kalıntısı ise 9 bin yıl öncesine dayandırılmaktadır (Fotoğraf 15). Çatalhöyük'te hiç görülmeyen keten bitkisinden dokunan bu dokuma Anadolu'daki en eski dokuma örneği olarak bilinmektedir (Özdol, 12.02.2024).

Fotoğraf 15: Çatalhöyük 52 No'lu Yapıda Ortaya Çıkarılan Gömüt İçerisinde Bulunan Neolitik Döneme Ait Kumaş Kalıntısı.

Kaynak: Serap Özdol, https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/arkeoloji/catalhoyuk-dokuma, (12.02.2024).

Mardin ve çevresinde yapılan arkeolojik kazılarda da çeşitli dokuma ağırlıkları (Fotoğraf 16) ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca kaynaklarda (Fotoğraf 17, Fotoğraf 18, Fotoğraf 19, Fotoğraf 20) bölgede eskiden günümüze kadar devam eden bir dokuma kültürünün varlığından söz edilmektedir.

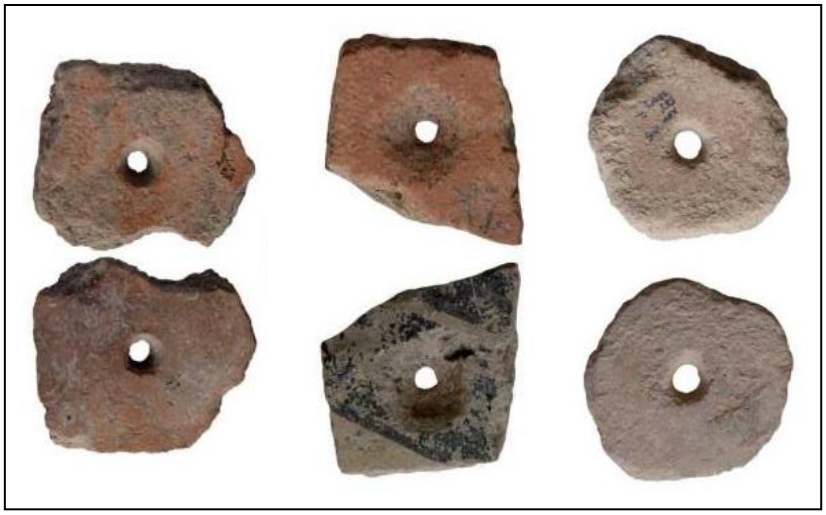

Fotoğraf 16: Mardin Kerküşti Höyükte Çıkarılmış Dokuma Ağırlıkları.

Kaynak: Özlem Gümüş, (2018), Tarihöncesi Dönemde Çanak Çömleğin Yeniden Kullanımı: Sumaki Höyük ve Kerküşti Höyük Üzerinden Bir Değerlendirme, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Arkeoloji Anabilim Dalı, s. 274-276-280.

Fotoğraf 17: Mardinli Yük Taşıyıcıları ve Üzerlerindeki Aba Dokumalar,1899.

Kaynak: Doğan Bekin, (2010), Tarihin Işığında Mardin, Ankara: Korza Yayıncılık, s. 65.

Fotoğraf 18: Mardin Yöresi, Dokuma Kıl Çadır, Gravür, 19. Yüzyıl.

Kaynak: Doğan Bekin, (2010), Tarihin Işığında Mardin, Ankara: Korza Yayıncılık, s. 37.

Fotoğraf 19: Mardin'de Çıkrık ile İp Eğiren Keldani Kadınlar.

Kaynak: Evindar Yeşilbaş, (2017), Mardin Çarşıları ve El Sanatları, Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları, s. 16.

Fotoğraf 20: Mardin Eski Valilik Binası (Halı Okulu).

Kaynak : https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/4909, (06.02.2024).

İtalyan gezgin Marco Polo, Mardin, Muş ve Musul arasındaki bölgede çok miktarda pamuk üretildiğinden ve bu pamuktan dokunmuş "boccasini" adı verilen bir kumaş türünden ve bölgede birçok farklı dokuma çeşidinin yapıldığından bahsetmektedir (Izady,

2021, s. 436-437). Mardin'deki pamuklu dokumaların Moğol döneminde de devam ettiği bilinmektedir (Yeşilbaş, 2017, s. 13). 14. yüzyılın birinci yarısında Mardin'e gelmiş bir seyyah olan İbni Batuta, seyahatnamesinde Mardin'de "Mer'ız" olarak bilinen yünden dokunmuş giysiler yapıldığını ve bu giysilere "Mardini" de denildiğini ifade etmektedir. İbni Batuta'nın giysi üretimi hakkında verdiği bilgilerin, Marco Polo'nun verdiği bilgiler ile bir bütünlük sağladığı görülmektedir (Yeşilbaş, 2017, s. 13).

Akkoyunlular döneminde Halep, Şam yolu üzerinde bulunan Mardin'de renkli bez, ham bez, şeker, çoban yağmurluğu, cam, kalay, neft[2], işlenmiş deri, bıçak, çelik, sabun, demir, kurşun ve "ba'lebeki" bezi gibi ürünlerin üretimi ve ticaretinin yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca Mardin üzerinden Yezid ve Frenk kumaşı ile Anadolu kumaşının ticareti yapıldığı anlaşılmaktadır. Mardin'de ipek tezgahların bulunduğu ve bununla birlikte çulhaların[3] bez dokuyup pazarda sattıkları da belirtilmektedir (Paydaş, 2004, s. 216).

16. yüzyılda Mardin şehrinde ve bazı köylerinde gelişmiş bir dokuma sanayinin varlığı bilinmektedir. Mardin'in ipek dokunan tezgâhlarında meyzer[4], sof[5] ve vâle[6] gibi kumaş türleri dokunduğundan söz edilmektedir. Bu dokuma türlerinden alınan vergilerin, bölge ekonomisine büyük bir gelir sağlanmıştır. 16. yüzyılın ikinci yarısında sof dokumanın ticari değeri azaldığı için börk[7] yapmaya başlamışlardır (Göyünç, 1991, s. 137-138).

1766 yılında Mardin'e gelen Carsten Niebuhr, Mardin ve köylerindeki dokuma tezgâhlarından söz ederken (Yeşilbaş, 2017, s. 14); 1799 yılında Mardin'e uğramış olan Olivier da ovalarda pamuk yetiştirildiğinden bahsetmektedir. Bunun yanı sıra 19. yüzyılın başlarında Mardin'e gelen Fransız Adrien Dupre ise şehir hakkında önemli bilgiler vermiştir. Mardin sanayisine değinen Dupre; ithalat ticaretinin, perde, kırmız böceği, çivit, ipek, hırdavat ve saten ile sınırlı, ihracatın ise geniş olduğuna değinmektedir. Seyyah Dupre, gömleklik bez imalatında kullanılan beyaz renkli pamuğun ihracatta oldukça değerli olduğunu söylemektedir. Bu gömleklerin İzmir, Kayseri, Halep ve farklı bölgelere gönderildiğini yazmaktadır. Ayrıca astarlar için bezlerin, boyalı ipek havluların, pamuk ve ipekten yastık örtülerinin üretilip, Bağdat ve Musul üzerinden Hindistan'a kadar gittiğini açıklamaktadır (Nasıroğlu, 2010, s. 53-54-61).

[2] Neft: Organik maddelerin ayrışmasından oluşan tutuşur sıvıların birçoğuna verilen ortak ad.
[3] Çulha: El tezgâhında bez dokuyan kimse, dokumacı.
[4] Meyzer: Yere veya döşeme üzerine serilen örtü, seccade ,sırta alınan şal, türban.
[5] Sof: Ham ipekten yapılmış astarlık kumaş.
[6] Vâle: Çok ince ipek tül.
[7] Börk: Keçe, çuha ve kadife kumaştan yapılmış olan kürklü ve gösterişli bir başlıktır.

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde Mardin bölgesindeki dokuma sanayisinin çok önemli olduğu anlaşılmaktadır. Gazeteci Hüseyin Rıfat, 1937 yılındaki Mardin ziyareti sırasında, Ticaret Odası'na da uğramış ve burada kendisine Mardin'de üretilen iyi kalite dokumalar da tanıtılmıştır. Rıfat, Mardin'deki dokuma sanayisi ilerlemiş olmasına rağmen ticaret ürünü olarak iyi değerlendirilmediğini belirtmekte, Mardin merkezde 400, bütün bölgede ise 700 dokuma tezgâhının varlığından söz etmektedir (Fotoğraf 21, Fotoğraf 22) (Fedai, 2023, s. 207-208-209).

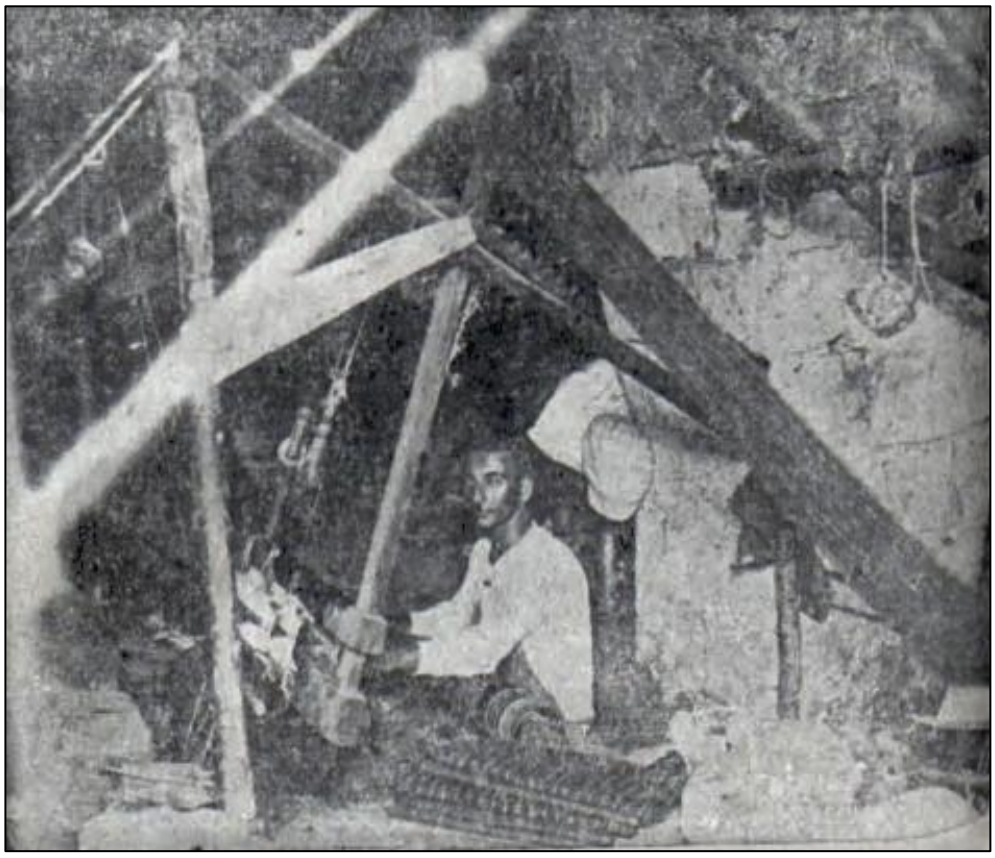

Fotoğraf 21: Mardin, Dokuyucu ve Dokuma Tezgâhı, 1938.

Kaynak:
https://www.facebook.com/photo/?fbid=10225387323417645&set=gm.7031829613555242&idorvanity=677661952305405&locale=tr_TR, (04.05.2024).

Fotoğraf 22: Mardin, Dokuma Atölyesi, Tezgâh, Çıkrık ve Dokuyucular, 1953.

Kaynak:
https://www.facebook.com/photo/?fbid=10215799979420037&set=gm.2093949484009971&locale=tr_TR, (04.05.2024).

1937 ve 1960 yılları arasındaki birçok resmi gazete, Mardin'deki dokuma sanayisi hakkında yazılar yazmıştır. Bu dönemlerde Güneydoğu bölgesindeki şehirler arasında dokumacılık konusunda en gelişmiş şehir Gaziantep olarak bilinmektedir. Mardin'de üretilen dokumaların kalitesi ise Gaziantep'te üretilen dokumaların kalitesine yakındır (Fedai, 2023, s. 207-208-209).

1940'lara kadar Mardin'in Kalıtmara köyünde 600 dokuma tezgâhının varlığından söz edilmektedir. Bu tezgahlarda ise ağırlıklı olarak aba (Fotoğraf 23) dokumalar yapılmıştır (Aydın vd., 2019, s. 708).

Mardin bölgesindeki dokuma sanayisinin daha da ilerlemesi ve modern bir şekilde dokuma üretiminin yapabilmesi için önemli adımlar atılmıştır. Bunlardan en önemlisi ise 1942 yılının mart ayında bir kooperatifin kurulması yönünde başlatılmış olan çalışmalardır. Diyarbakır Mıntıka İktisat Müdürü Halis Kurbaş'ın katılımı ve Mardin Ticaret Odası'nın girişimi ile 1942 yılında Mardin Halkevi'nde yapılan toplantıda alınan kararla, Mardin Dokumacılar Kooperatifi (Fotoğraf 24) kurulmuştur. Bölge ekonomisinde önemli bir yeri olan kooperatife yalnızca dokumacılıkla uğraşanlar alınmıştır. Bununla beraber dokuma tezgâhlarında çalışanların, aldıkları ücret dışında,

kooperatif üyesi oldukları için satılacak olan ürünlerden de pay alacakları kararı alınmıştır. Mardin bölgesindeki dokumacılara verilen iplikler ise kooperatif tarafından sağlanmıştır. Üretilen yerli malların değeri, fiyat belirleme komisyonunun koyacağı belirlenmiştir (Fedai, 2023, s. 207-208-209).

Fotoğraf 23: Mardinli Emo Xıdır, Üzerindeki Aba Dokuma, 2021.

Kaynak: Fotoğraf: Evin Akkaya, Artuklu, Mardin, (21.11.2021).

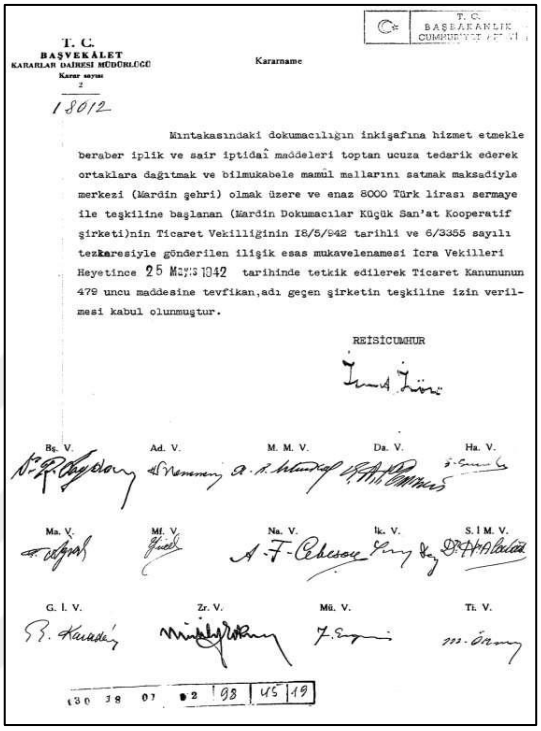

T. C.
BAŞVEKALET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı
18012

Kararname

Mıntakasındaki dokumacılığın inkişafına hizmet etmekle beraber iplik ve sair iptidaî maddeleri toptan ucuza tedarik ederek ortaklara dağıtmak ve bilmukabele mamul mallarını satmak maksadiyle merkezi (Mardin şehri) olmak üzere ve enaz 8000 Türk lirası sermaye ile teşkiline başlanan (Mardin Dokumacılar Küçük San'at Kooperatif şirketi)nin Ticaret Vekilliğinin 18/5/942 tarihli ve 6/3355 sayılı tezkeresiyle gönderilen ilişik esas mukavelenamesi İcra Vekilleri Heyetince 25 Mayıs 1942 tarihinde tetkik edilerek Ticaret Kanununun 479 uncu maddesine tevfikan,adı geçen şirketin teşkiline izin verilmesi kabul olunmuştur.

REİSİCUMHUR

Fotoğraf 24: Mardin Dokumacılar Kooperatifi'nin Kuruluşuna Ait 1942 Tarihli Karar.

Kaynak: Aysel Fedai, (2023), Cumhuriyet Döneminde Mardin, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Tarih Ana Bilim Dalı, s. 304.

Mardin'deki Dokumacılık Kooperatifi, şehrin gelişimi için önemli bir rol olmuştur. Uzun bir süre Mardin Dokumacılar Kooperatif adıyla devam eden kooperatif, 1957 yılında Mardin Dokumacılar Derneği ismini almıştır. Mardin'de dokumacılık üretimi fazla olunca, pamuk iplik temin etmede sorunlar çıkmıştır. Bu sorunların giderilmesi için bazı kurumlar tarafından destek verilmiştir. Böylece belli bir süre iplik temini sorununa çözüm bulunmuştur. İleriki yıllarda pamuk ipliği temininin tekrar sorun olmaya başladığını belirtmek gerekmektedir. Bununla birlikte Mardin Dokumacılar Derneği devlet gözetiminde bir halıcılık kursu açma talebinde bulunmuştur (Fedai, 2023, s. 210-246).

Mardin dokumacılığı hakkında verdiğimiz bu bilgiler, Mardin yöresinde geçmişten günümüze kadar bir dokuma kültürünün olduğunu kanıtlamaktadır. Mardin'deki dokuma geleneğini gösteren başka bir kanıt ise: Gazete Duvar'ın 2018 yılında "Rüyalarımda kendimi Mardin'de görüyorum" başlığıyla paylaşılan yazısıdır. Gazete Duvar bu yazısında şu ifadeleri kullanmıştır: Yıllar önce Mardin bölgesinden İzmir'e göç eden Hazal Gökalp (Fotoğraf 25), İzmir'in Kadifekale ilçesinde kilim, seccade, çanta ve heybe dokuyarak Mardin yöresine ait geleneksel kültürünü yaşatmaya devam ediyor (Gazete Duvar, 09.02.2024).

Fotoğraf 25: Yatay Yer Tezgâhında Dokuma Yapan Hazal Gökalp, Kadifekale, İzmir, 2018.

Kaynak : https://ekmekvegul.net/sectiklerimiz/gunun-emegi-kadifekalede-20-yildir-kilim-dokuyor, (05.05.2024).

3. BÖLÜM: MARDİN PALAZ DOKUMACILIĞI

Mardin yöresi palaz dokumalarının geçmişi hakkında elimizde çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Elde edilen bilgiler ise alan araştırması yapılırken bölge halkı ve eski dokumacılardan öğrenilmiştir. Eskiden her evde "tevn" denilen yatay yer tezgahlarının bulunduğu ve yaz aylarında tezgâhların kurulup palaz dokumaların yapıldığı ifade edilmiştir. Son yıllarda üretilen palaz dokuma sayısı oldukça azalmıştır. Ancak bölgede halen palaz dokuma yapan kişiler halen mevcuttur. Bu dokumacıların büyük kısmı, annelerinden ve ninelerinden öğrendikleri bilgiyle küçük yaşlardan itibaren dokuma geleneğini sürdüren yaşlı kadınlardır. Ayrıca bu dokumalar günümüzde Mardin Olgunlaşma Enstitüsü'nde de (Fotoğraf 26, Fotoğraf 27) dokunmaya devam etmektedir.

Fotoğraf 26: Yatay Yer Tezgâhında Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, 2021.

Kaynak :
https://www.facebook.com/photo/?fbid=2991378117747048&set=pcb.2991378394413687, (26.03.2024).

Fotoğraf 27: Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, 2021.

Kaynak :
https://www.facebook.com/photo/?fbid=2991378117747048&set=pcb.2991378394413687, (26.03.2024).

Bununla beraber semerciler ve palancılar; Mardin ve köylerinde önce evlerde kullanılıp eskiyen, sonra kendilerine gelen yöredeki koyun yünü ve keçi kılından dokunmuş palaz dokumaları, yarım asırdan fazladır semer ve palan yapımında kullandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca son çeyrek asırda orlon ipliklerle dokunmuş dokumaların varlığından söz etmişlerdir. Araştırma kapsamında kayıt altına alınan palaz dokumaların bir kısmı halen ev, kafe, kiler ve semerlerde işlevsel olarak kullanılmakta; bir kısmı ise bir köşeye kaldırılmış ya da müzelerde sergilenmektedir. Bu dokumaların birçoğu iyi durumdayken bazıları da kullanılamaz haldedir. Tespit edilen palaz dokumaların üzerinde herhangi bir tarih bulunmamıştır. Bu bilgilere dayanarak palaz dokuma kültürünün oldukça geriye gittiği fakat kesin bir tarihin olmadığı anlaşılmaktadır.

3.1. Malzeme, Araç ve Gereçler

Tespit edilen palaz dokumaların hammaddeleri el eğirmesi keçi kılı, el eğirmesi koyun yünü, pamuk ve sentetik iplerdir. Önceki bölümlerde Mardin'in sosyo kültürel yapısı başlığı altında yöredeki tiftik keçisinin ve koyunun önemli olduğuna değinilmiştir. Kayıt altına alınan en eski palaz dokuma örneklerinde yöredeki el eğirmesi keçi kılı ve koyun

yünü kullanıldığı görülmüştür. Bazı eski örneklerde ise pamuk da kullanılmıştır. Bunun yanı sıra yakın dönemlerde dokunan birçok palaz dokuma örneğinde kazaklardan sökülen veya yeni alınan orlon ipliklerin kullanıldığı görülmektedir. Yöredeki eski dokuma örneklerinde saf kıl ve yün kullanıldığı için herhangi bir boyama işlemi görülmemiştir. Ancak son dönemlerdeki bazı kıl, yün ve pamuk ipliklerinin sentetik toz boyalar ile boyandığı öğrenilmiştir.

Mardin yöresinde yaşayan eski dokuyucular, kullanılan araç ve gereçlerin isimlerinden söz ederken yerel adları kullanmıştır. Örneğin yün eğiren alete "teşî" (Fotoğraf 28), çıkrık; "dolav" (Fotoğraf 29), tarak; "şe" (Fotoğraf 30), kirkit; "hepo, hepu" (Fotoğraf 31), dokuma tezgâhı; "tevn", üç ayak; "sê ling, holik", yere sabitlenen kazık; "sing", çözgü çubuğu; "tevni", gücü ipi; "gurd", gücü ağacı; "befş", çözgü ipi; "ta, bend", atkı ipi; "ridê", mekik; "masûr", varangelen; "paşgurd", çözgüler arasında ağızlık açmak ve atkı sıkıştırmak için kullanılan tahta; "bevş" (Fotoğraf 32) atkı ipliği geçirildikten sonra çözgü ipliklerinin hareketini değiştirmek için çözgü üzerinde sağa sola götürülüp getirilerek çözgülerin düzgünlüğünü sağlayan sivri uçlu ahşap çubuk da "pîjik" (Fotoğraf 33) olarak adlandırılmaktadır. Yöredeki birçok dokuyucu dokuma yaparken bu aletleri kullandıklarını belirtmiştir.

Fotoğraf 28: Palaz Üzerinde Teşî ile Yün Eğiren Kadın, Mardin, 2021.

Kaynak : Fotoğraf: Okan Öntürk, httpwww.mardin.gov.trsergilenecek-fotograflar, (06.02.2024).

Fotoğraf 29: Çıkrık, Ömerli Belediye Başkanı Evi, Ömerli, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Ömerli, Mardin, (10.01.2024).

Fotoğraf 30: Tarak, Artuklu, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Artuklu, Mardin, (14.02.2024).

Fotoğraf 31: Kirkit, Nusaybin, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Nusaybin, Mardin, (19.01.2024).

Fotoğraf 32: Çözgüler Arasında Ağızlık Açmak ve Atkı Sıkıştırmak İçin Kullanılan Tahta, Nusaybin, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Nusaybin, Mardin, (19.01.2024).

Fotoğraf 33: Sivri Uçlu Ahşap Çubuk, Nusaybin, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Nusaybin, Mardin, (19.01.2024).

3.2. Teknik Özellikler

Bölgede keçiler ve koyunlar genellikle mayıs ayında (Fotoğraf 34) kırkılmaktadır. Kırkılan kıllar ve yünler önce yıkanır, kurutulur ve bir sopa yardımı ile dövülerek havalandırmaya hazırlanır. Böylece kıllar ve yünler birkaç gün güneş altında havalandırılır. Havalandırma süresi tamamlanınca kıllar ve yünler, yün tarama tarağı ile taranır. Bu işlemden sonra teşî ya da çıkrık ile eğrilen ipler dokumaya hazır hale getirilir. Ayrıca eski kazaklardan sökülen sentetik ipler de dokumalarda kullanılmak için hazırlanır.

Fotoğraf 34: Koyun Kırkma, Kızıltepe, Mardin, 2017.

Kaynak: Fotoğraf: İbrahim Ayhan, Kızıltepe, Mardin, (2017).

Mardin yöresindeki palaz dokumalar tevn denilen yatay yer tezgâhlarında, (Fotoğraf 35, Fotoğraf 36) çözgü yüzlü dokuma (Fotoğraf 37, Fotoğraf 38, Fotoğraf 39) tekniği ile dokunmuştur. Bu dokumaların çözgüleri sık olduğu için enleri 25 ile 66 santimetre, boyları ise 82 ile 520 santimetre arasında değişmektedir. Enleri geniş olursa çözgüler sık olduğu için ağızlık açmak zorlaşmaktadır. Bundan dolayı enleri dar boyları uzun dokunmuştur. Yörede atkı yüzlü palaz dokuma örneklerine rastlanılmamıştır.

Yörede kayıt altına alınan palaz dokuma örneklerinde genellikle iki, üç ya da dört parça (şak) yan yana getirilmekte ve bu parçalar bazı dikiş teknikleri (Fotoğraf 40, Fotoğraf 41 Fotoğraf 42, Fotoğraf 43, Fotoğraf 44, Fotoğraf 45, Fotoğraf 46) kullanılarak birleştirilmektedir. Bu dokumalara parçalarına göre iki şaklı, üç şaklı veya dört şaklı palaz da denilmektedir. Parçaları birleştirmede olduğu gibi saçaklarda da bazı dikişler kullanılmıştır. Yöredeki palazların genelinde saçaklar katlanarak farklı dikiş teknikleri ile dikilmiştir. Saçakların ön ve arka yüzünde dikişlerin görünümü (Fotoğraf 47, Fotoğraf 48, Fotoğraf 49) birbirinden farklı görünmektedir.

Fotoğraf 35: Yatay Yer Tezgâhı, Zeytinli Köyü,Yeşilli, Mardin, 2021.

Kaynak: Fotoğraf: Emin Ay, Yeşilli, Mardin, (08.10.2021).

Fotoğraf 36: Yatay Yer Tezgâhı, Mazıdağı, Mardin, 2021.

Kaynak : httpsstatic.daktilo.comsites1105uploads2021040160875-0.jpg, (29.01.2024).

Fotoğraf 37: Çözgü Yüzlü Palaz Detayı, Mazıdağı, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Mazıdağı, Mardin, (15.01.2024).

Fotoğraf 38: Çözgü Yüzlü Dokuma Denemesi, Malazgirt, Muş, 2024.

Kaynak: İnan Burhanlı, Malazgirt, Muş, (11.02.2024).

Fotoğraf 39: Çözgü Yüzlü Dokuma Denemesi, Malazgirt, Muş, 2024.

Kaynak: İnan Burhanlı, Malazgirt, Muş, (10.04.2024).

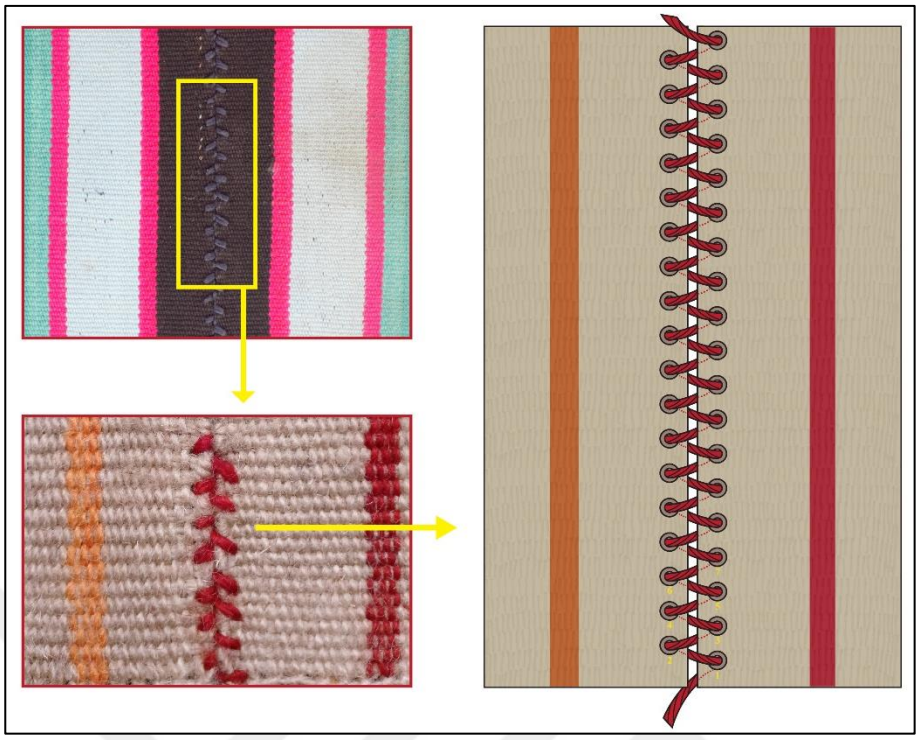

Fotoğraf 40: Parçaları Birleşmede Kullanılan Birinci Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

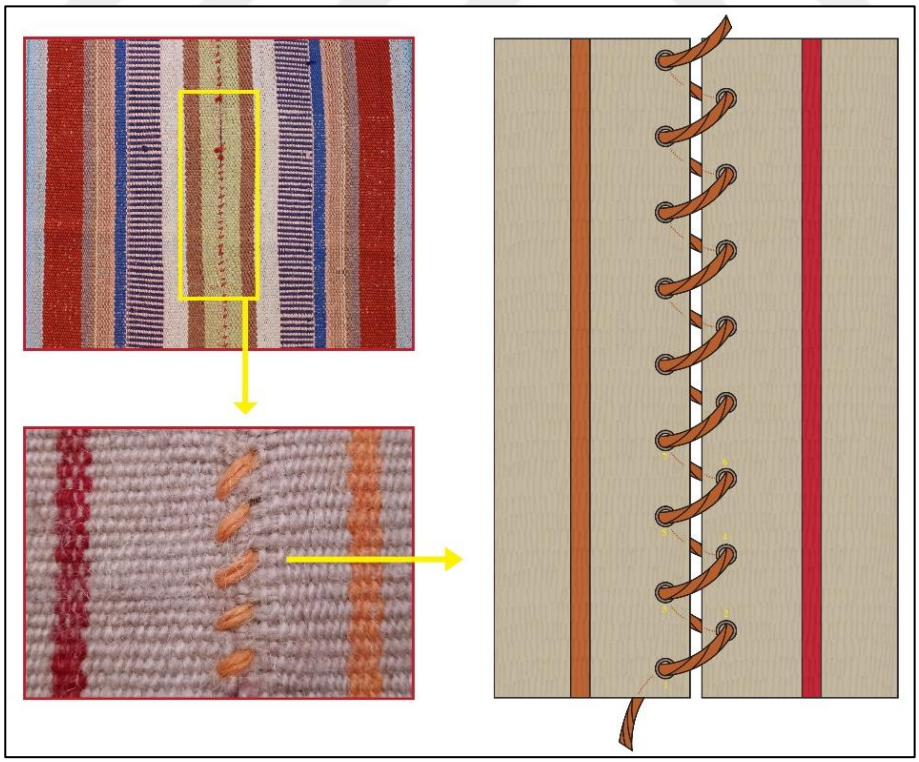

Fotoğraf 41: Parçaları Birleşmede Kullanılan İkinci Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

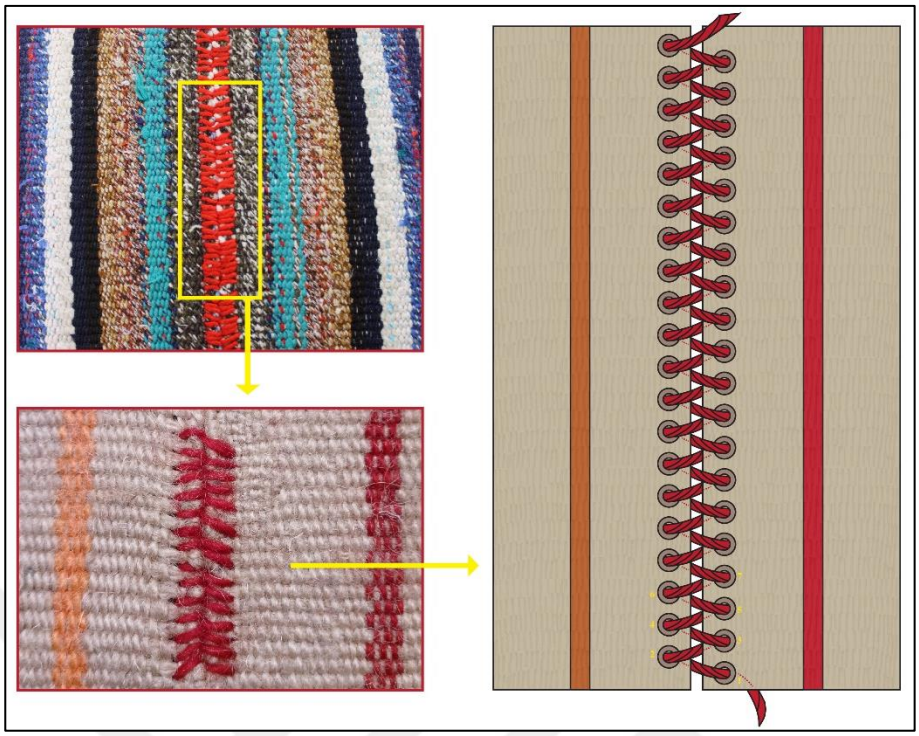

Fotoğraf 42: Parçaları Birleşmede Kullanılan Üçüncü Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

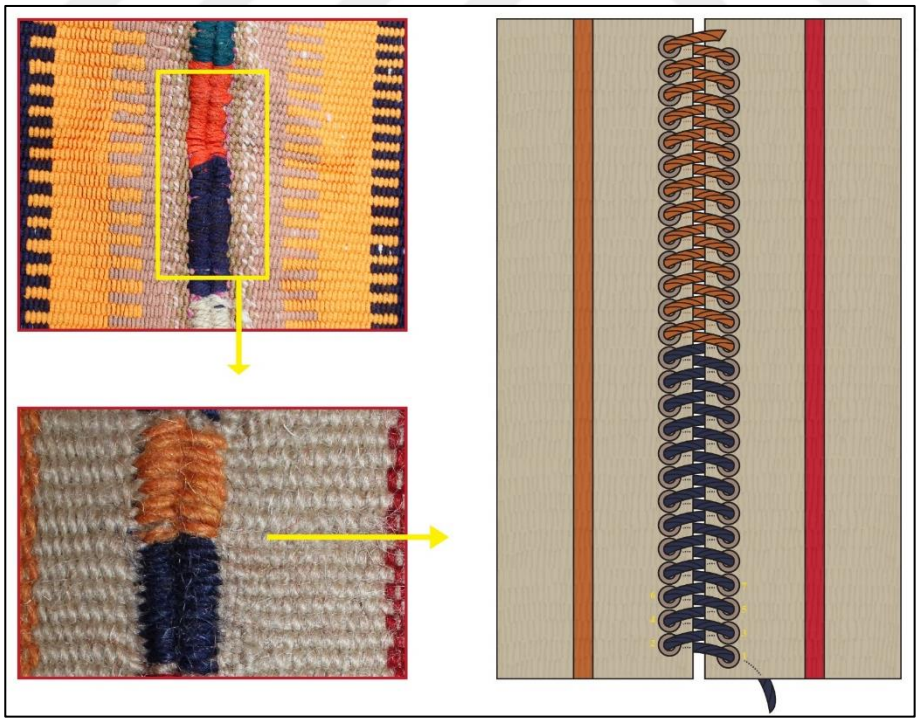

Fotoğraf 43: Parçaları Birleşmede Kullanılan Dördüncü Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

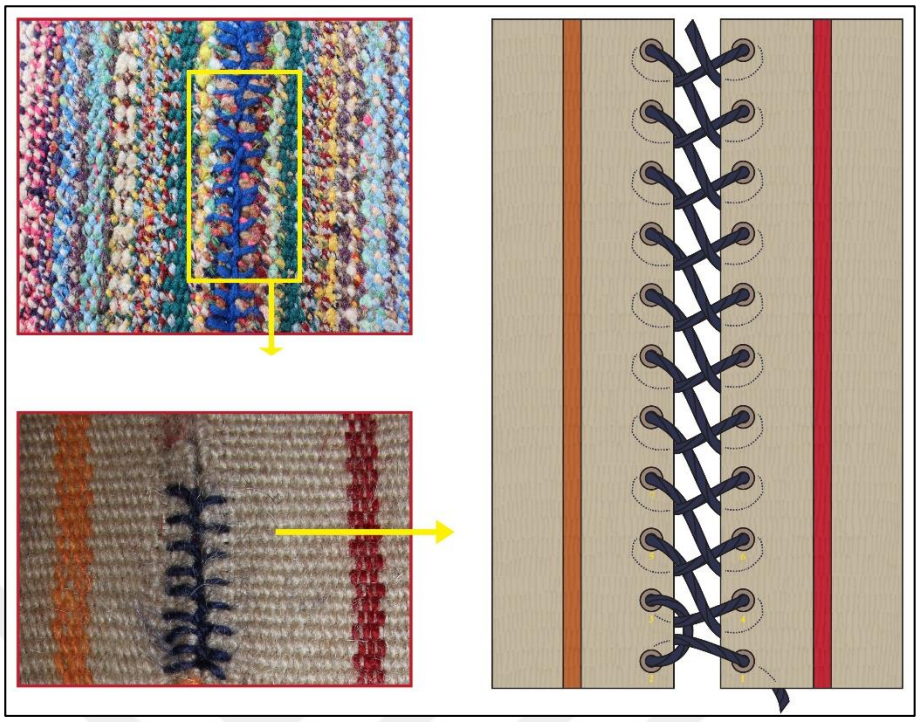

Fotoğraf 44: Parçaları Birleşmede Kullanılan Beşinci Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

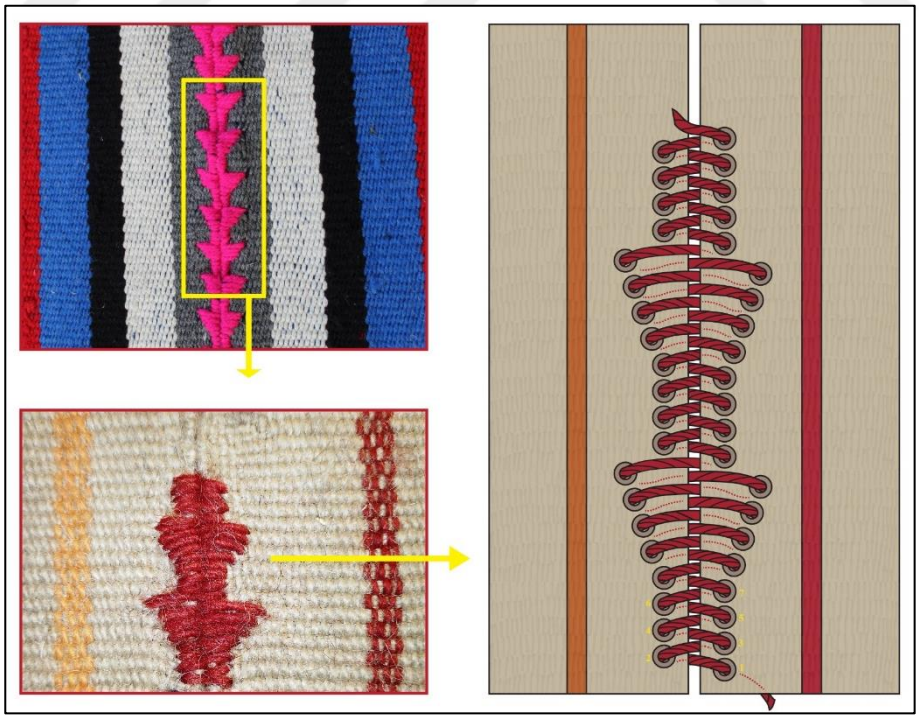

Fotoğraf 45: Parçaları Birleşmede Kullanılan Altıncı Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

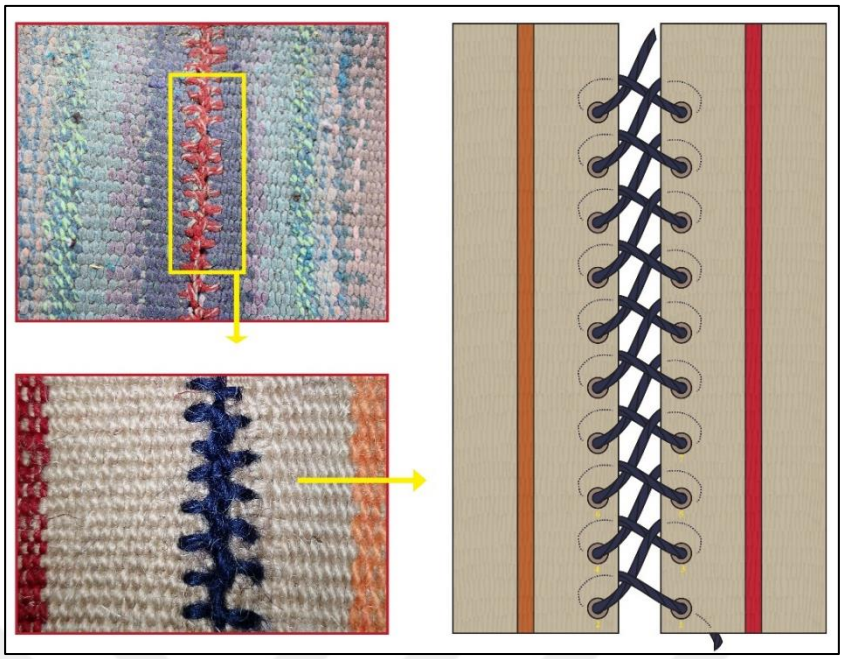

Fotoğraf 46: Parçaları Birleşmede Kullanılan Yedinci Dikiş Tekniği.

Kaynak: Fotoğraf, Uygulama, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

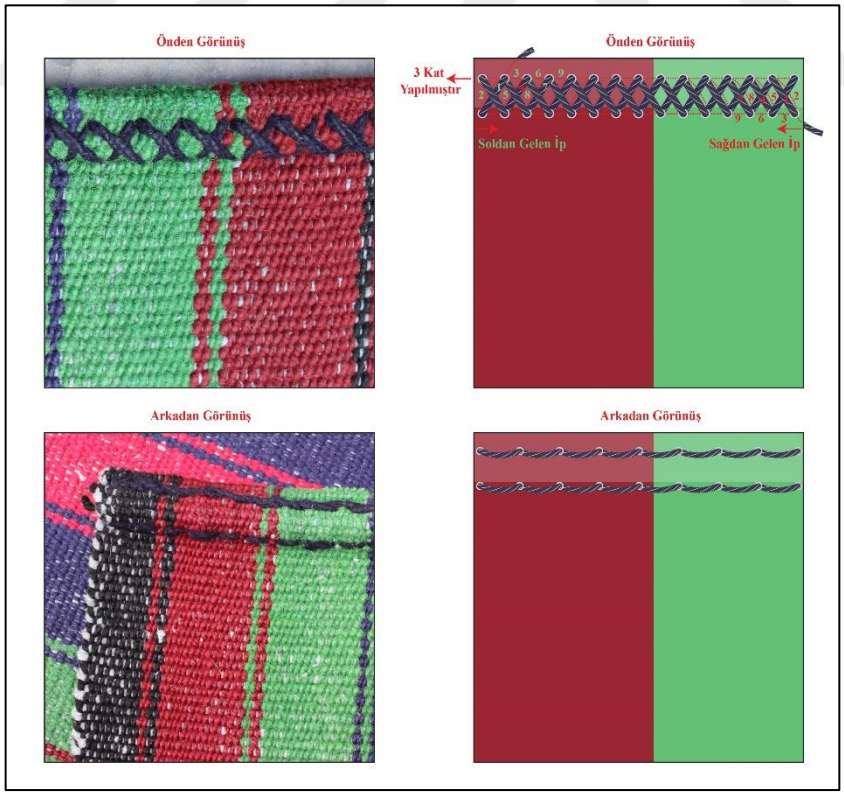

Fotoğraf 47: Katlanarak Dikilen Birinci Saçak.

Kaynak: Fotoğraf, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

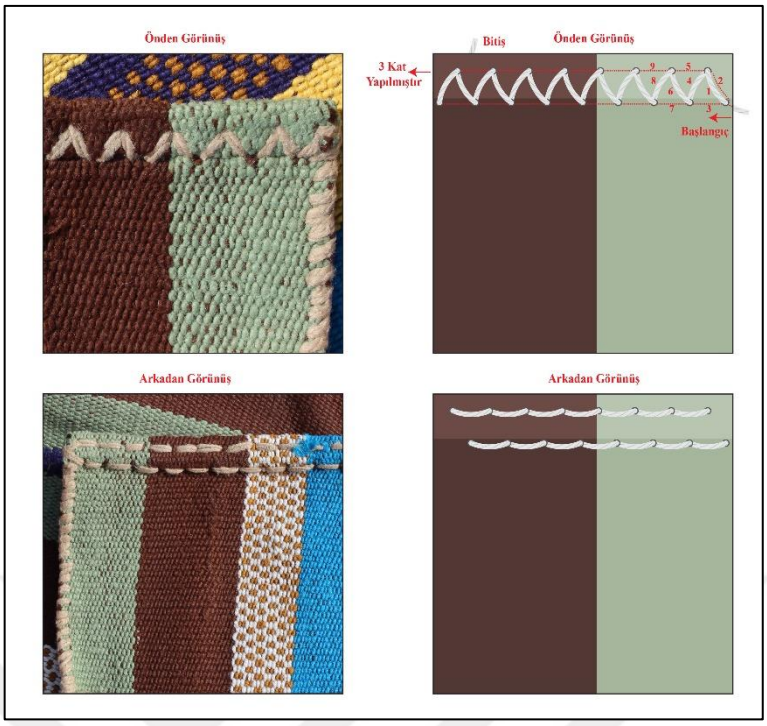

Fotoğraf 48: Katlanarak Dikilen İkinci Saçak.

Kaynak: Fotoğraf, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

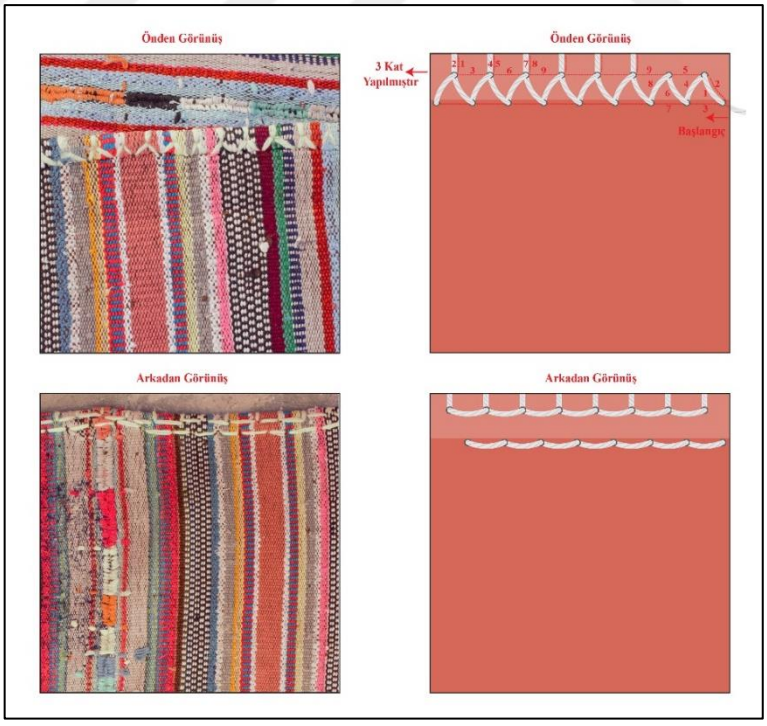

Fotoğraf 49: Katlanarak Dikilen Üçüncü Saçak.

Kaynak: Fotoğraf, Çizim: İnan Burhanlı, (2024).

Mardin yöresindeki palaz dokumaların çözgüsü şeritler halinde iki renkli veya çok renklidir. Dokumaların en eski örnekleri el eğirmesi siyah, beyaz kıl veya kahverengi, beyaz yün ipliklerden dokunmuştur. Bununla beraber pamuktan dokunmuş palazlar da bulunmaktadır. Ayrıca kıl ve yünün bir arada kullanıldığı dokumalarda görülmüştür. Son dönemlerde ise kıl, yün ve pamuk ipliklerin temini zorlaştığı için orlon iplik tercih edilmiştir. Orlon ipliklerle dokunan palazlar kıl ve yünden dokunan palazlardan daha fazla renk çeşidine sahiptir. İplik bükümleri genellikle çift kat S büküm çift kat Z büküm şeklinde olsa da tek kat S ve Z bükümlü örnekler de bulunmaktadır (Fotoğraf 44). Dokumalarda 10 santimetre ende 50 ila 120 tel çözgü ipliği ve 10 santimetre boyda 15 ila 40 sıra atkı kullanıldığı görülmüştür (Fotoğraf 45).

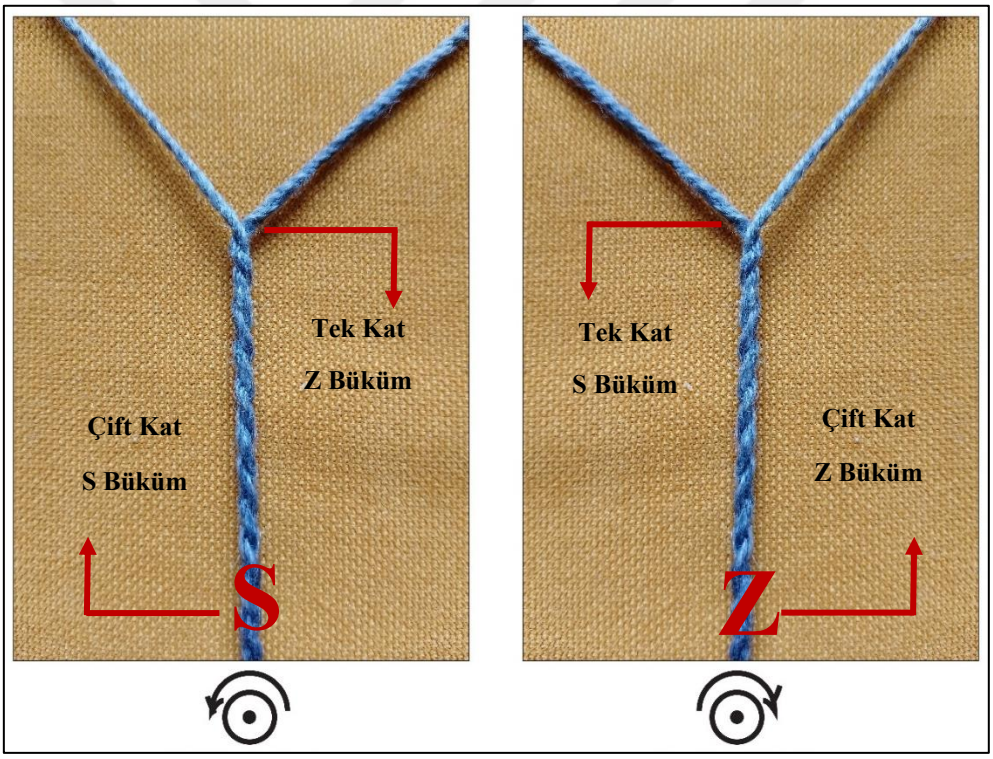

Fotoğraf 50: İplik Bükümleri, İğ Sağa Dönerse Z Büküm, İğ Sola Dönerse S Büküm, 2024.
Kaynak: İnan Burhanlı, (12.02.2024).

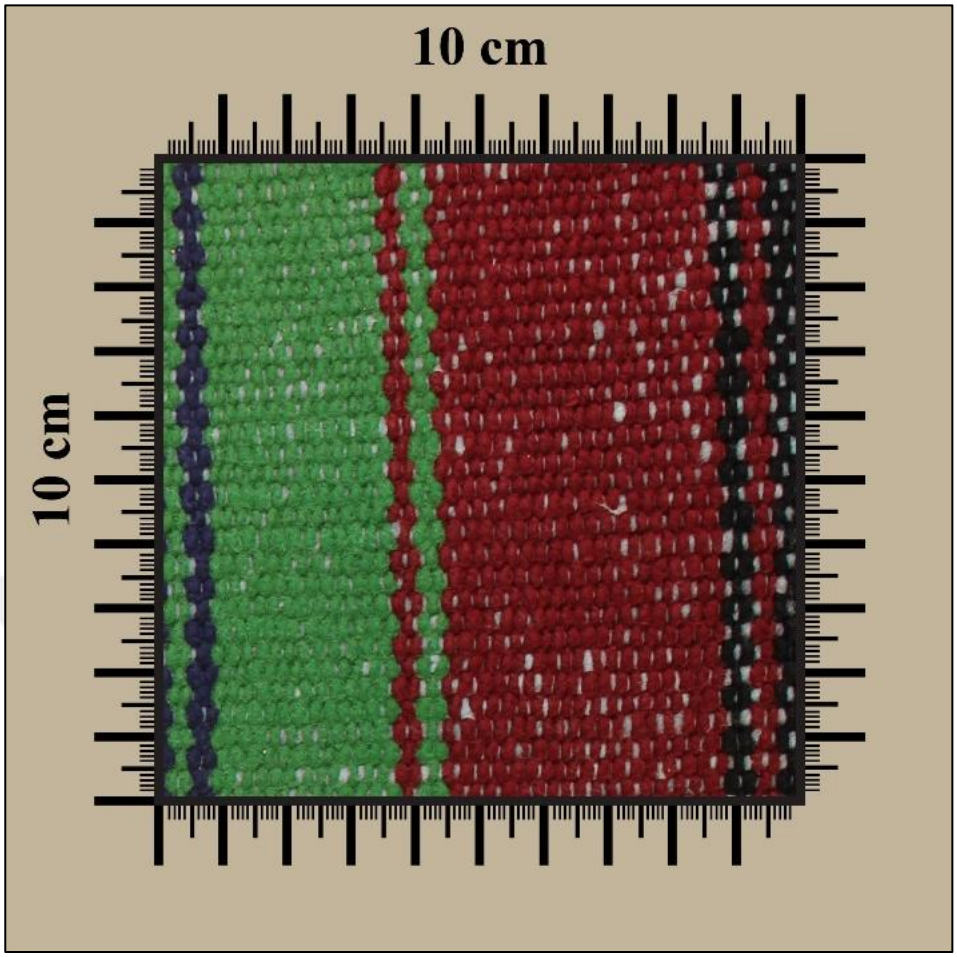

Fotoğraf 51: 10 Santimetre Ende ve 10 santimetre Boyda Çözgü ve Atkı Sıklığı, Detay, 2024

Kaynak: İnan Burhanlı, (11.05.2024).

Yatay yer tezgâhında dokunan palaz dokumaların kurulumundan dokumaya kadar olan aşaması şu şekildedir: Dikdörtgen bir alan oluşturacak şekilde yere karşılıklı ikişer kazık çakılır ve bu alanın kısa kenarını oluşturan kazıklara yatay yönde tevni çubuğu bağlanır. Daha sonra iki kişi karşılıklı oturur, birbirlerine çözgü yumağını yuvarlamak sureti ile çözgü ipliğini bu dallara/çubuklara dolamaya başlar. Çözgü aşaması bitince gücüyü yapmak için üç ayak denilen sopalarla gücü sistemi ayarlanır. Ardından varan gelen ağacı takılır ve bevş dedikleri tahta ile ağızlık açılarak tezgâh dokumaya hazır hale getirilir (Şekil 1). Bu tahta ile ağızlık açılırken aradan mekik ile atkı ipliği geçirilir. Atkı ipliği geçirildikten sonra tahta çıkarılarak sivri uçlu ahşap çubuk ile çözgüler düzleştirilir ve kirkitlenir. Dokuma belli bir mesafeye kadar dokunduktan sonra öndeki çözgü çubuğu

gevşetilerek dokuma arkaya doğru sarılır. Dokuma bitinceye kadar işlem bu şekilde devam eder.

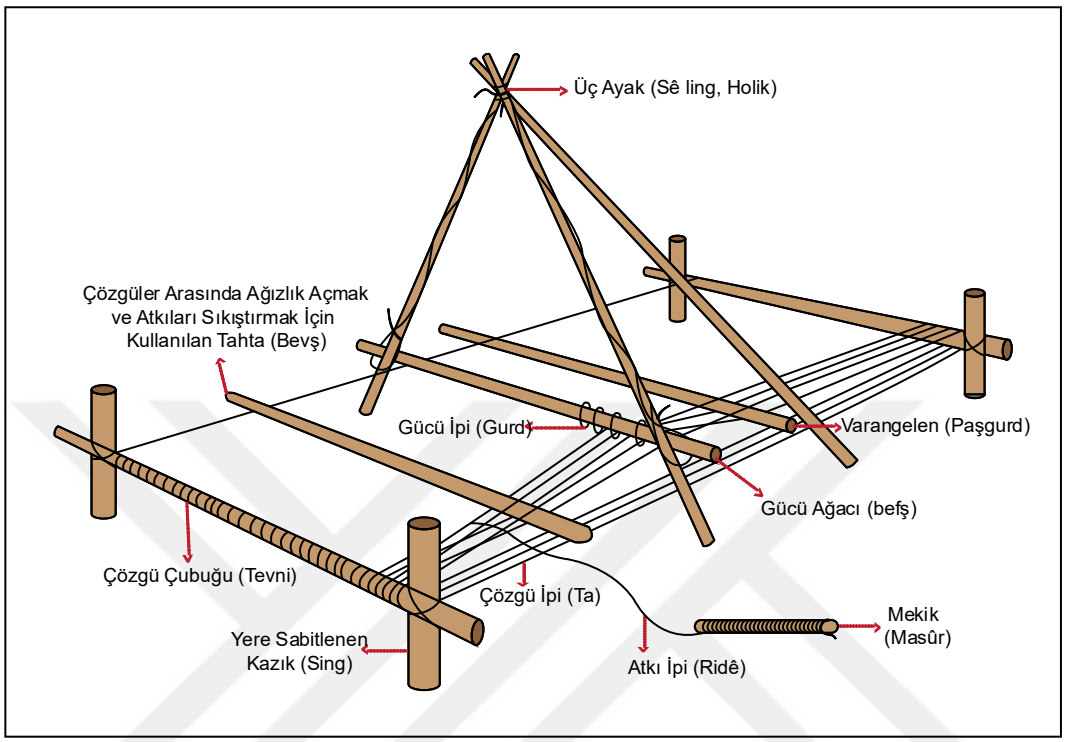

Şekil 1: Yatay Dokuma Tezgâhı, 2024.

Kaynak: Çizim: İnan Burhanlı, (10.02.2024).

3.3. Günümüzdeki Durumu

Mardin bölgesinde kayıt altına alınan palaz dokumaların bir kısmı halen ev, kafe, kiler ve semerlerde işlevsel olarak kullanılmakta; bir kısmı ise bir köşeye kaldırılmış ya da müzelerde sergilenmektedir. Bu dokumaların birçoğu iyi durumdayken bazıları da kullanılamaz duruma geldiği görülmüştür. Anadolu'nun genelinde dokumacılığın yok olmaya yüz tutmasının temelinde hızlı bir şekilde sanayileşme, ucuz ithal ürünlerin piyasayı ele geçirmesi, genç kuşakların geleneksel zanaatlara ilgisizliği ve usta-çırak ilişkisine dayalı üretim biçimlerinin sürdürülememesine benzer çok boyutlu nedenler yatmaktadır. Sayıları oldukça azalmış olsa da palaz dokuma yapan kişiler halen mevcuttur. Bu dokumacıların büyük kısmı, annelerinden ve ninelerinden öğrendikleri bilgiyle küçük yaşlardan itibaren dokuma geleneğini sürdüren yaşlı kadınlardır.

3.4. Kullanım Alanlarına Göre Palaz Dokumalar

Mardin yöresinde toplamda 83 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Bölgede görülüp kayıt altına alınmayan palaz dokumaların sayısı ise 200'den fazladır. Yöredeki palaz dokumalarda motif kullanılmadığı için kullanım alanlarına göre gruplandırılma yapılmıştır. Ancak görülen bazı örneklerde ise sonradan motif işlendiği tespit edilmiştir. Palaz dokumalar genellikle yer yaygısı olarak kullanılmıştır. Ayrıca seccade, çuval ve heybe olarak da dokunmuştur. Bu dokuma türleri ev, müze, kafe ve kiler (Fotoğraf 46, Fotoğraf 47, Fotoğraf 48, Fotoğraf 49, Fotoğraf 50, Fotoğraf 51, Fotoğraf 52, Fotoğraf 53, Fotoğraf 54, Fotoğraf 55, Fotoğraf 56) gibi birçok mekanda halen kullanılmaktadır.

Fotoğraf 52: Heybe, Zeytinli Köyü,Yeşilli, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: Emin Ay, Yeşilli, Mardin, (2024).

Fotoğraf 53: Heybe, Midyat, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Midyat, Mardin, (20.01.2024).

Fotoğraf 54: Heybe, Midyat, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Midyat, Mardin, (20.01.2024).

Fotoğraf 55: Katırların Üzerindeki Semerlerde Kullanılan Palaz Dokumalar, Mardin.

Kaynak : https://www.instagram.com/p/Bw7Ho7yAFYD/, (07.02.2024).

Fotoğraf 56: Atın Üzerindeki Semerde Kullanılan Palaz Dokuma, Artuklu, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: Evin Akkaya, Artuklu, Mardin, (22.01.2024).

Fotoğraf 57: Zeminde Palaz Dokuma, Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, Artuklu, Mardin, 2023.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Artuklu, Mardin, (29.11.2023).

Fotoğraf 58: Zeminde Palaz Dokuma, Ömerli Belediye Başkanının Evi, Ömerli, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Ömerli, Mardin, (10.01.2024).

Fotoğraf 59: Saf Yün ve Kıldan Dokunmuş Palaz, Yeşilli, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: Evin Akkaya, Yeşilli, Mardin, (18.01.2024).

Fotoğraf 60: Duvarda Asılı Palaz Dokuma, Şairin Müzesi, Midyat, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: Evin Akkaya, Midyat, Mardin, (20.01.2024).

Fotoğraf 61: Zeminde Palaz Dokuma, Şairin Müzesi, Midyat, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: Evin Akkaya, Midyat, Mardin, (20.01.2024).

Fotoğraf 62: Zeminde Palaz Dokuma, Nizamettin Akalan Koleksiyonu, Midyat, Mardin, 2024.

Kaynak: Fotoğraf: İnan Burhanlı, Midyat, Mardin, (20.01.2024).

3.4.1. Yer Yaygısı

Yer yaygısı olarak kullanılan 60 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Yer yaygıları kıl, yün, pamuk ve orlon iplikler kullanılarak dokunmuştur. Kıl, yün ve pamuktan olanlar genelde iki renkli, orlon iplerden dokunan dokumalar ise çok renklidir. Kıl ve yün dokumalar ipler kalın olduğu için daha kaba kalitede, orlon ipler ise ince olduğu için daha ince kalitede dokunmuştur. Dokumalar 2 parça, 3 parça ve 4 parça olarak ayrı ayrı dokunup farklı dikiş teknikleri ile birleştirilmiştir. Bununla beraber saçak kısımları da katlanarak dikilmiştir. Bu dokumaların enleri 58 ila 201, boyları ise 144 ila 520 santimetre arasında değişmektedir.

3.4.2. Seccade

Seccade olarak kullanılan 5 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Seccadeler pamuk ve orlon iplikler kullanılarak çok renkli dokunmuştur. Seccadeler 2 parça olarak ayrı ayrı dokunup farklı dikiş teknikleri kullanılarak birleştirilmiştir. Dokumaların saçakları bir tarafta katlanıp dikiş ile dikilirken bir tarafta da saçaklar örgü veya serbest bırakılmıştır. Seccadelerin genellikle iki şaklı ve bir tarafında saçakların olması yer yaygılarından ayırmaktadır. Bu dokumaların enleri 60 ila 92, boyları ise 114 ila 136 santimetre arasında farklılık göstermektedir.

3.4.3. Çuval

Çuval olarak kullanılan 10 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Mardin yöresinde bu Çuvallara tûr denilmektedir. Çuval dokumalar kıl, yün ve pamuk iplikler kullanılarak iki veya üç renkli dokunmuştur. Çuvallar tek parçadan veya 2 parça olarak ayrı ayrı dokunup farklı dikiş teknikleri kullanılarak birleştirilmiştir. Dokumaların saçakları katlanarak dikilmiştir. Bu dokumaların enleri 62 ila 84, boyları ise 80 ila 126 santimetre arasında değişmektedir.

3.4.4. Heybe

Heybe olarak kullanılan 8 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Mardin yöresinde bu heybelere têr adı verilmektedir. Heybeler yün, pamuk ve orlon iplikler kullanılarak dokunmuştur. Yün ve pamuk olanlar az renkle orlon ipler ile dokunanlar ise çok renklidir. Heybeler tek parçadan veya 2 parça olarak ayrı ayrı dokunup farklı dikiş teknikleri

kullanılarak birleştirilmiştir. Dokumaların saçak kısımları da katlanarak dikilmiştir. Bu dokumaların enleri 36 ila 76, boyları ise 35 ila 77 santimetre arasında farklılık göstermektedir.

3.5. Katalog

Mardin bölgesinde gerçekleştirilen saha araştırması kapsamında, bölgenin 10 ilçesi (Harita 7) ve bu ilçelere bağlı çeşitli köyler ziyaret edilerek yerinde incelemeler yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, incelenen ilçelerin 9'unda geleneksel palaz dokuma örnekleri tespit edilmiş ve bu örnekler sistematik bir şekilde belgelenerek kayıt altına alınmıştır. Ayrıca söz konusu ilçelere bağlı birçok köyde de palaz dokumacılığına dair önemli örneklerin varlığı ortaya konulmuştur.

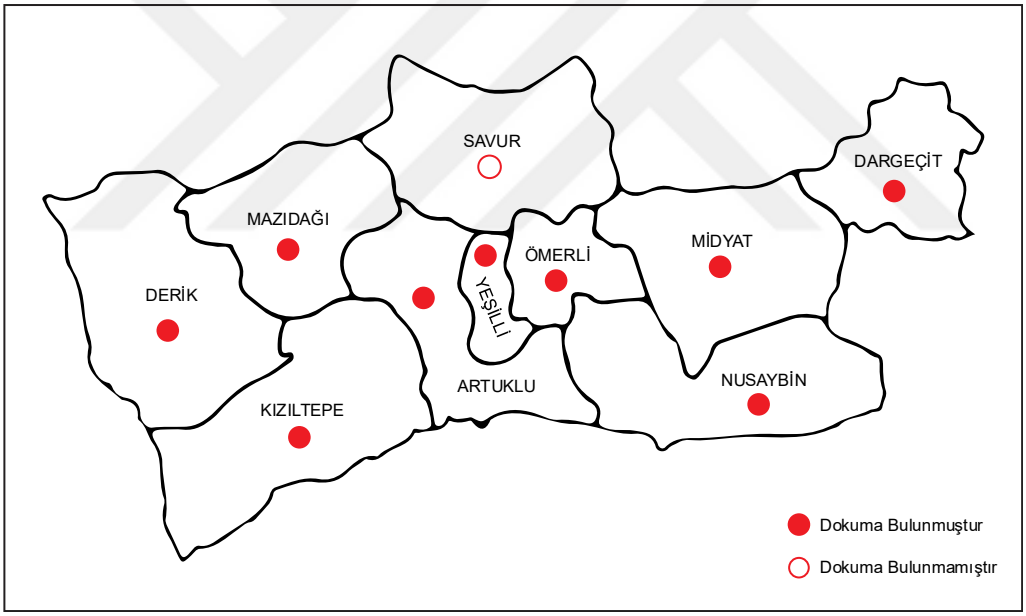

Harita 7: Mardin İli Haritası, Saha Araştırması Yapılan Yerler.

Kaynak: Çizim: İnan Burhanlı, (22.05.2025).

Örnek 1	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	161x220 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; koyu kahverengi, siyah, pembe Pamuk; beyaz, sarı, yeşil, mavi **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi, siyah **Dikiş İpliği:** Kıl; siyah, pembe
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 2	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	172x257 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 62 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, sarı, turuncu, pembe Orlon; kırmızı, yeşil, mavi, turkuaz, lacivert, gri, bordo **Atkı:** Pamuk ve Orlon; kahverengi **Dikiş İpliği:** Orlon; kırmızı, yeşil, mavi, turkuaz, lacivert, gri, bordo / Pamuk; beyaz, sarı turuncu
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 3	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	197x295 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 96 tel **Atkı:** 33 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; siyah, sarı Orlon; yeşil, mavi, pembe, lacivert, mor **Atkı:** Pamuk ve Orlon; lacivert **Dikiş İpliği:** Orlon; lacivert
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 4	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	169x230 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 102 tel **Atkı:** 32 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; siyah, beyaz Orlon; kırmızı, bordo, mavi, sarı, kahverengi, mor **Atkı:** Pamuk; siyah, Orlon; gri **Dikiş İpliği:** Orlon; kahverengi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 5	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	184x245 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 74 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz Kıl; siyah, gri, kırmızı **Atkı:** Kıl; siyah **Dikiş İpliği:** Kıl; siyah, kırmızı/ Pamuk; beyaz
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 6	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	102x222 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 90 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi, kahverengi, kırmızı, turuncu **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi, kahverengi, kırmızı, turuncu
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 7	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	64x149 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 82 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, beyaz, kırmızı, turuncu **Atkı:** Yün; kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, beyaz, kırmızı, turuncu
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 8	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	162x322 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 62 tel **Atkı:** 18 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, sarı Orlon; siyah, yeşil, mor, kırmızı, mavi, kahverengi **Atkı:** Kıl; siyah **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 9	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	156x190 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, beyaz **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, beyaz
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 10	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	153x312 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 120 tel **Atkı:** 26 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, beyaz/ Pamuk; kırmızı **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 11	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	170x221 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, beyaz, siyah, gri **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, beyaz, siyah
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 12	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	164x227 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 96 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, kahverengi, kiremit, turuncu Kıl; kahverengi, siyah **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; bej, kahverengi, kiremit, turuncu
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 13	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	125x220 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, mavi, sarı, yeşil, pembe Kıl; kahverengi **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz, mavi, pembe, sarı, kırmızı/ Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 14	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	182x247 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 82 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, kırmızı/ Kıl; kahverengi **Atkı:** Yün; kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; bej, kırmızı/ Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 15	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Semerci Palancı Hasip, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	163x290 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 88 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; sarı, beyaz, pembe, mavi Orlon; turkuaz, mor, kırmızı, camel, yeşil, turuncu **Atkı:** Pamuk; gri **Dikiş İpliği:** Pamuk; pembe/ Orlon; kırmızı
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 16	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	-
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	162x205 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 52 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, mavi/ Kıl; siyah **Atkı:** Kıl; siyah **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz/ Kıl; turuncu, kahverengi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 17	
İnceleme Tarihi	09.01.2024
Bulunduğu Yer	Dara Köyü, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Dara Köyü
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 50 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hamdiya Aba
Kaynak Kişi	İbrahim Aba
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	90x520 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 54 tel **Atkı:** 17 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; koyu kahverengi, beyaz, gri **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; koyu kahverengi
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 18	
İnceleme Tarihi	09.01.2024
Bulunduğu Yer	Dara Köyü, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Dara Köyü
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 50 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hamdiya Aba
Kaynak Kişi	İbrahim Aba
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	82x520 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 54 tel **Atkı:** 17 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; koyu kahverengi, beyaz, gri **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; beyaz
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 19	
İnceleme Tarihi	09.01.2024
Bulunduğu Yer	Dara Köyü, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Dara Köyü
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hamdiya Aba
Kaynak Kişi	İbrahim Aba
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	115x337 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 60 tel **Atkı:** 17 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, mavi, lacivert, turuncu, mor, pembe, kahverengi, yeşil, ebruli **Atkı:** Pamuk; siyah **Dikiş İpliği:** Orlon; lacivert
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 20	
İnceleme Tarihi	09.01.2024
Bulunduğu Yer	Dara Köyü, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Dara Köyü
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hamdiya Aba
Kaynak Kişi	İbrahim Aba
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	108x220 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 50 tel **Atkı:** 16 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz Orlon; mor, sarı, kahverengi, turkuaz, turuncu, pembe **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; ebruli, turuncu, pembe, beyaz
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 21	
İnceleme Tarihi	10.01.2024
Bulunduğu Yer	Ömerli, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Hüsamettin Altındağ
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	98x223 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 62 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; bej, koyu kahverengi, siyah **Atkı:** Kıl; koyu kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; bej, koyu kahverengi, siyah
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 22	
İnceleme Tarihi	10.01.2024
Bulunduğu Yer	Ömerli, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Hüsamettin Altındağ
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	185x264 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 19 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; bej, kahverengi, siyah, yeşil, kırmızı, bordo, gri, pembe, turuncu **Atkı:** Orlon; bej, mavi, hardal **Dikiş İpliği:** Orlon; bej, kahverengi, siyah, yeşil, kırmızı, bordo, gri, pembe, turuncu
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 23	
İnceleme Tarihi	10.01.2024
Bulunduğu Yer	Ömerli, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Hüsamettin Altındağ
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	150x226 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 66 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; bej Orlon; yeşil, kahverengi, mor, pembe, sarı, siyah **Atkı:** Orlon; gri **Dikiş İpliği:** Orlon; yeşil, kahverengi, mor, pembe, sarı, siyah
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 24	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Gündoğan Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Akçay Köyü, Derik
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 35-40 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Halime Aba, 59 yaşında
Kaynak Kişi	Halime Aba
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	201x248 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 74 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; Yeşil, kahve, turuncu, beyaz, mavi, sarı, mor **Atkı:** Orlon; Kahverengi **Dikiş İpliği:** Orlon; Yeşil, kahve, turuncu, beyaz, mavi, sarı, mor
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 25	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Şenyuva Köyü, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 45-50 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Saliha Abi, 75 yaşında
Kaynak Kişi	Saliha Abi
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	153x218 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 29 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; siyah, bordo, yeşil, lacivert, pembe **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Pamuk; siyah, bordo, yeşil, lacivert, pembe
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 26	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Şehem Titiz, 50 yaşında
Kaynak Kişi	Şehem Titiz
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	157x228 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 88 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, bordo, yeşil, lacivert, turuncu, sarı/ Orlon; pembe **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, bordo, yeşil, lacivert, turuncu, sarı/ Orlon; pembe
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 27	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hanife Avcı, 76 yaşında
Kaynak Kişi	Hanife Avcı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	165x290 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 66 tel **Atkı:** 17 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Kumaş Kullanılmış, 3 santimetre **Bitiş:** Kumaş Kullanılmış, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz Orlon; mor, kahverengi, mavi, siyah, kiremit, yeşil, gri **Atkı:** Orlon; Ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; mor, kahverengi, mavi, siyah, kiremit, yeşil
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 28	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hanife Avcı, 76 yaşında
Kaynak Kişi	Hanife Avcı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	165x283 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 19 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; lacivert, turuncu, mavi, kırmızı, yeşil, gri, bordo, lila, kahverengi, pembe **Atkı:** Orlon; Ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; mor, sarı, mavi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 29	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hanife Avcı, 76 yaşında
Kaynak Kişi	Hanife Avcı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	172x318 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 15 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Kumaş Kullanılmış, 4 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, siyah, sarı, lacivert/ Orlon; mavi, kırmızı, turuncu, gri, bordo, kahverengi, mor **Atkı:** Orlon; lila/ Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; kırmızı, lacivert, mavi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 30	
İnceleme Tarihi	16.01.2024
Bulunduğu Yer	Tepebaşı Mahallesi, Kızıltepe, Mardin
Dokunduğu Yer	Bozok Köyü, Derik
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30-40 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Rahime Aksu, 65 yaşında
Kaynak Kişi	Rahime Aksu
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	150x223 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 74 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, siyah, bej, pembe Pamuk; beyaz **Atkı:** Yün; kahverengi/ Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; pembe/ Pamuk; beyaz
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 31	
İnceleme Tarihi	17.01.2024
Bulunduğu Yer	Medrese mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Toprak Damar
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	200x254 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 96 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2, 5 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2, 5 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi/ Yün; turuncu/ Pamuk; beyaz **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve renkli iplerle yüzeyin belli yerlerinde düğümler atılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 32	
İnceleme Tarihi	17.01.2024
Bulunduğu Yer	Medrese mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Toprak Damar
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	200x244 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 82 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi, turuncu, kiremit Pamuk; beyaz **Atkı:** Kıl; kahverengi/ Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi, turuncu, kiremit/ Pamuk; beyaz
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 33	
İnceleme Tarihi	17.01.2024
Bulunduğu Yer	Medrese mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Toprak Damar
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	152x213 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 82 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi/ Yün; kırmızı Pamuk; beyaz, sarı **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi/ Yün; kırmızı/ Pamuk; beyaz, sarı
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 34	
İnceleme Tarihi	17.01.2024
Bulunduğu Yer	Medrese mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Toprak Damar
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	176x243 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 28 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; ebruli, mor, pembe, yeşil/ Yün; kırmızı, mavi, sarı/ Pamuk; beyaz, sarı **Atkı:** Orlon; siyah **Dikiş İpliği:** Kıl; ebruli, mor, pembe, yeşil/ Yün; kırmızı, mavi, sarı, siyah/ Pamuk; beyaz, sarı
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 35	
İnceleme Tarihi	18.01.2024
Bulunduğu Yer	Tepebaşı mahallesi, Yeşilli, Mardin
Dokunduğu Yer	Yeşilli
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	120x392 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; lacivert, pembe, bej Orlon; mor, turuncu, turkuaz, yeşil, sarı, gri **Atkı:** Orlon; ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; ebruli, beyaz
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 36	
İnceleme Tarihi	18.01.2024
Bulunduğu Yer	Tepebaşı mahallesi, Yeşilli, Mardin
Dokunduğu Yer	Yeşilli
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	143x290 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 29 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, siyah, gri, kırmızı **Atkı:** Yün; bej **Dikiş İpliği:** Yün; bej, siyah, gri, kırmızı, turuncu, mor, sarı, yeşil, bordo, mavi, beyaz
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 37	
İnceleme Tarihi	18.01.2024
Bulunduğu Yer	Gül mahallesi, Yeşilli, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	130x200 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; siyah, turuncu, bordo, pembe, kahverengi **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; turuncu, bordo, pembe, kahverengi, mor
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 38	
İnceleme Tarihi	18.01.2024
Bulunduğu Yer	Gül mahallesi, Yeşilli, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	140x230 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 86 tel **Atkı:** 27 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi/ Yün; turuncu, pembe, bej, mor **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi/ Yün; turuncu, pembe, bej, mor
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş, kumaşla yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 39	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Koruköy, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-25 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Saliha Karadeniz, 75 yaşında
Kaynak Kişi	Saliha Karadeniz
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	113x260 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 27 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; bej, sarı, beyaz Orlon; hardal, pembe, mor, siyah, yeşil **Atkı:** Pamuk; siyah **Dikiş İpliği:** Orlon; hardal, pembe, mor, siyah, yeşil
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 40	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30-40 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Sultan Yakut, 80 yaşında
Kaynak Kişi	Sultan Yakut
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	82x307 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 78 tel **Atkı:** 18 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; bej, mavi, beyaz, pembe, siyah Orlon; gri, kahverengi, lacivert, şekerli, mor, yeşil **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, koral, kahverengi, kırmızı
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 41	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30-40 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Sultan Yakut, 80 yaşında
Kaynak Kişi	Sultan Yakut
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	78x324 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 30 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; mavi, beyaz, pembe Orlon; yeşil, bordo, mor, turkuaz, şekerli, sarı, turuncu **Atkı:** Orlon; ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, yeşil, gri, mavi, pembe
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 42	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 35-40 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Mence Doğan 70 yaşında
Kaynak Kişi	Mence Doğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	162x254 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 70 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; beyaz, kahverengi, kırmızı/ Pamuk; beyaz Orlon; yeşil, lacivert, mavi, mor, bordo **Atkı:** Orlon; ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; mavi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 43	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 25-35 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hezar Aslan, 70 yaşında
Kaynak Kişi	Hezar Aslan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	140x285 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 66 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; yeşil, mor, lacivert, kahverengi, beyaz, siyah, sarı **Atkı:** Pamuk; kahverengi **Dikiş İpliği:** Pamuk; yeşil, mor, lacivert, kahverengi, beyaz, siyah, sarı, kırmızı, bordo
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 44	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30-45 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Fatma İşler, 90 yaşında
Kaynak Kişi	Hezar Aslan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	127x213 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 70 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; yeşil, mor, kırmızı, sarı, gri, mavi, pembe, ebruli, kahverengi, lacivert **Atkı:** Yün; kahverengi/ Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz, mavi, lacivert
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş ve kenarda yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 45	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Barıştepe Köyü, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Barıştepe, Midyat
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 15-20 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hasine Üstüner, 40 yaşında
Kaynak Kişi	Hasine Üstüner
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	156x248 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 62 tel **Atkı:** 28 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, sarı, gri/ Orlon; mor, lacivert, ebruli, yeşil, kahverengi, turkuaz, turuncu **Atkı:** Yün; kahverengi/ Pamuk; beyaz/ Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, kırmızı, mor, mavi, siyah, gri, yeşil
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 46	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Gülverenler Köyü, Midyat
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 15-25 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Nezete Arı, 45 yaşında
Kaynak Kişi	Nezete Arı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	166x228 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 27 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, sarı, gri/ Orlon; mor, mavi, ebruli, yeşil, kahverengi, mavi, turuncu, bej **Atkı:** Orlon; mor/ Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, turuncu, kırmızı, bordo, sarı, mavi, yeşil, mor, pembe, ebruli
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 47	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Barıştepe Köyü, Midyat
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hasine Üstüner, 40 yaşında
Kaynak Kişi	Hasine Üstüner
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	143x231 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 26 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz, sarı/ Orlon; ebruli, lacivert, mavi, turkuaz, kiremit, kahverengi, mor **Atkı:** Orlon; ebruli **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, beyaz, sarı, mor, yeşil, kırmızı, mavi, kahverengi, siyah, ebruli
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 48	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Işıklar Mahallesi, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat'ın köylerinde dokunduğu söylendi
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	174x258 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 19 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; mor, gri, kırmızı, kahverengi, bordo, yeşil, mavi, turuncu **Atkı:** Pamuk; beyaz/ Orlon; mavi **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, siyah, kırmızı, mor, mavi, yeşil
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 49	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Işıklar Mahallesi, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat'ın köylerinde dokunduğu söylendi
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	148x238 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 18 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, bej, lacivert, lila, sarı, mavi, kiremit **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; beyaz, mavi, yeşil, kırmızı, kahverengi, pembe, turuncu, bej, ebruli, lacivert, lila, sarı
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 50	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Işıklar Mahallesi, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Toptepe köyü, Midyat
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Nizamettin Akalan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	172x284 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, lacivert, yeşil, sarı, mavi, kırmızı, bordo, turuncu **Atkı:** Pamuk; lacivert **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, lacivert, yeşil, sarı, mavi, kırmızı, bordo, turuncu
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 51	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Işıklar Mahallesi, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Toptepe köyü, Midyat
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Nizamettin Akalan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	120x278 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 18 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 4 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 4 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, lacivert, yeşil, mavi, mor, turuncu **Atkı:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, lacivert, yeşil, mavi, mor, turuncu
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 52	
İnceleme Tarihi	20.01.2024
Bulunduğu Yer	Işıklar Mahallesi, Midyat, Mardin
Dokunduğu Yer	Midyat'ın köylerinde dokunduğu söylendi.
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Nizamettin Akalan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	130x255 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, lacivert, yeşil, mavi, mor, turuncu, gri, kırmızı, sarı **Atkı:** Pamuk; beyaz/ Orlon; mor **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz/ Orlon; pembe, lacivert, yeşil, mavi, turuncu, gri, kırmızı, sarı
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 53	
İnceleme Tarihi	22.01.2024
Bulunduğu Yer	Kale Mahallesi, Derik, Mardin
Dokunduğu Yer	Kale Mahallesi, Derik
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Parile Demir, 40 yaşında
Kaynak Kişi	Parile Demir
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	58x144 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 74 tel **Atkı:** 20 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz Orlon; kahverengi, pembe, yeşil, mavi, turkuaz, kırmızı **Atkı:** Orlon; kırmızı **Dikiş İpliği:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, pembe, yeşil, sarı, kırmızı, pembe
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 54	
İnceleme Tarihi	22.01.2024
Bulunduğu Yer	Kale Mahallesi, Derik, Mardin
Dokunduğu Yer	Bahçeli Köyü, Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	Aliye Erol
Kaynak Kişi	-
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	144x217 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 21 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, kahverengi, pembe **Atkı:** Yün; bej **Dikiş İpliği:** Yün; bej, kahverengi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 55	
İnceleme Tarihi	22.01.2024
Bulunduğu Yer	Kale Mahallesi, Derik, Mardin
Dokunduğu Yer	Kale Mahallesi, Derik
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Adul Aktaş, 65 yaşında
Kaynak Kişi	Adul Aktaş
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	161x267 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 17 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; pembe, yeşil, kırmızı, mavi, lacivert, beyaz, mor, lila **Atkı:** Orlon; lacivert **Dikiş İpliği:** Orlon; pembe, yeşil, kırmızı, gri
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 56	
İnceleme Tarihi	23.01.2024
Bulunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	74x237 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 84 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; pembe, yeşil, kırmızı, mavi, gri, kahverengi, turkuaz **Atkı:** Pamuk; bej, kahverengi **Dikiş İpliği:** Orlon; pembe, bordo, mor, beyaz, sarı, lacivert
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 57	
İnceleme Tarihi	23.01.2024
Bulunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	180x217 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 60 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; pembe, mor, lacivert, sarı, kiremit, mavi, kahverengi, ebruli **Atkı:** Orlon; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; lacivert, kırmızı, ebruli, beyaz, siyah, mavi
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 58	
İnceleme Tarihi	23.01.2024
Bulunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Ortaköy Mahallesi, Artuklu
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 15-20 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Kesume Aydın, 50 yaşında
Kaynak Kişi	Kesume Aydın
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	142x259 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 58 tel **Atkı:** 20 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; lacivert, yeşil, mavi, pembe, kırmızı, sarı, turuncu **Atkı:** Orlon; mavi **Dikiş İpliği:** Orlon; mavi, mor, yeşil, ebruli
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 59	
İnceleme Tarihi	03.02.2024
Bulunduğu Yer	Bahçebaşı Mahallesi, Dargeçit, Mardin
Dokunduğu Yer	Dargeçit, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 25-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Gezu Oğuz, 70 yaşında
Kaynak Kişi	Adem Çelik
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	125x303 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; kahverengi, turuncu, hardal, mavi, ebruli, yeşil **Atkı:** Orlon; siyah **Dikiş İpliği:** Orlon; mavi, mor, beyaz, sarı, bordo, kahverengi, ebruli, yeşil
Ek İşlemler	3 parça, dikişle birleştirilmiş, saçaklarda kumaş kullanılmış.
Fotoğraf	Adem Çelik

Örnek 60	
İnceleme Tarihi	03.02.2024
Bulunduğu Yer	Bahçebaşı Mahallesi, Dargeçit, Mardin
Dokunduğu Yer	Dargeçit, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 25-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Fehime Büyükkaya, 70 yaşında
Kaynak Kişi	Adem Çelik
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Yer Yaygısı
Boyutu	136x178 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 26 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; gri, lacivert, mavi, turuncu, kahverengi, bej, siyah, pembe, kırmızı **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; kırmızı, bej, turuncu,
Ek İşlemler	4 parça, dikişle birleştirilmiş, saçaklarda kumaş kullanılmış.
Fotoğraf	Adem Çelik

Örnek 61	
İnceleme Tarihi	10.01.2024
Bulunduğu Yer	Şafak Mahallesi, Ömerli, Mardin
Dokunduğu Yer	Kocaköy, Ömerli
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Seccade
Boyutu	80x122 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 58 tel **Atkı:** 20 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Örülmüş Saçak, 7 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; pembe, yeşil, turuncu, füme, lacivert, siyah, mavi, koral **Atkı:** Pamuk; beyaz/ Orlon; lacivert, bordo **Dikiş İpliği:** Orlon; koral
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 62	
İnceleme Tarihi	18.01.2024
Bulunduğu Yer	Tepebaşı Mahallesi, Yeşilli, Mardin
Dokunduğu Yer	Tepebaşı Mahallesi, Yeşilli
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Seccade
Boyutu	60x114 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 70 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Örülmüş Saçak, 4 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; turuncu, turkuaz, bordo, beyaz, yeşil, sarı **Atkı:** Pamuk; bordo, lacivert, yeşil **Dikiş İpliği:** Orlon; yeşil, beyaz, bordo, kırmızı, turkuaz
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 63	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Latife Koçhan, 85 yaşında
Kaynak Kişi	Latife Koçhan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Seccade
Boyutu	91x123 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Serbest Bırakılmış Saçak, 4 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; siyah, kırmızı, lila, mavi, sarı, pembe, hardal, kahverengi, lacivert **Atkı:** Pamuk; kırmızı **Dikiş İpliği:** Orlon; pembe
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 64	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Latife Koçhan, 85 yaşında
Kaynak Kişi	Latife Koçhan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Seccade
Boyutu	92x136 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 84 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Serbest Bırakılmış Saçak, 4 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; gri, kırmızı, mavi, pembe, siyah, sarı **Atkı:** Orlon; lacivert **Dikiş İpliği:** Orlon; pembe
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 65	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Kuruköy, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 15 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Çiçek Ay, 45 yaşında
Kaynak Kişi	Çiçek Ay
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Seccade
Boyutu	91x121 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 29 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Serbest Bırakılmış Saçak, 6 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; mavi, siyah, pembe, kahverengi, turkuaz, lila, bej, kırmızı, şekerli, yeşil **Atkı:** Orlon; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; sarı
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

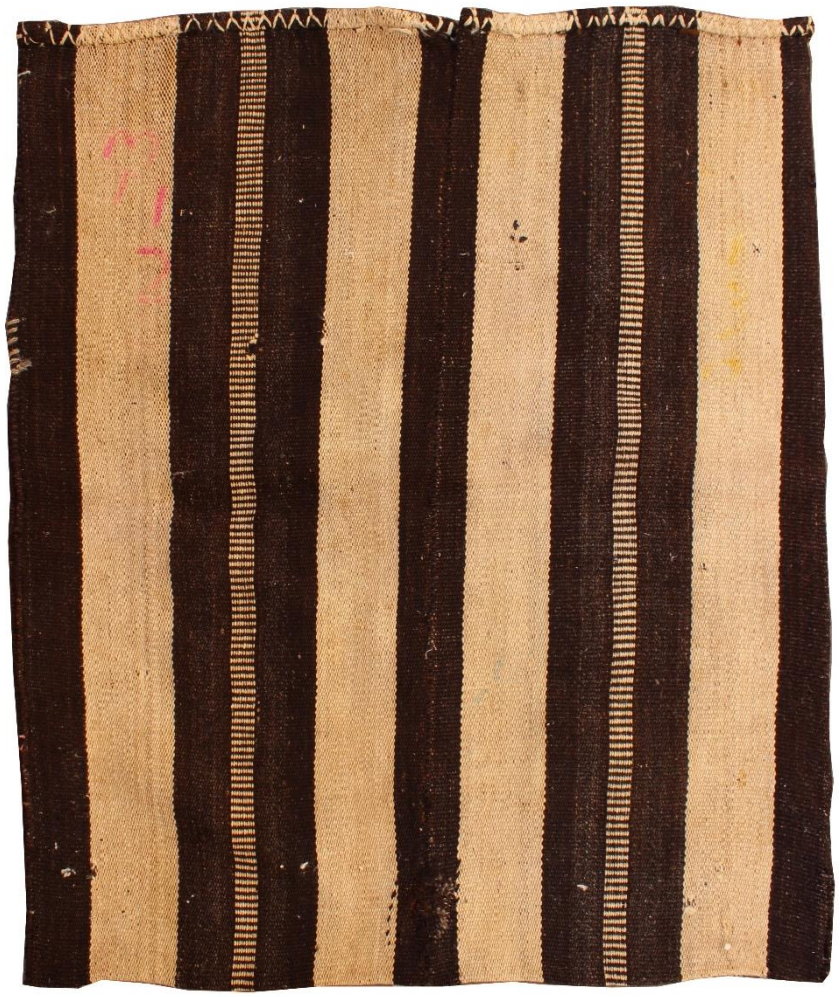

Örnek 66	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Derik
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	79x102 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 23 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; bej, kahverengi **Atkı:** Kıl; bej **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi, bej
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş, kumaşla yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 67	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	66x125 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 28 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi/ Pamuk; beyaz **Atkı:** Kıl; beyaz, kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 68	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	62x107 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 68 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; kahverengi, gri/ Yün; pembe Pamuk; beyaz **Atkı:** Kıl; beyaz **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi/ Orlon; kırmızı, pembe, yeşil, turuncu, bordo
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 69	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	70x124 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; siyah/ Yün; beyaz, turuncu **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Kıl; siyah/ Yün; kahverengi, mavi, turuncu, pembe, mor
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 70	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	75x87 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 80 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; siyah, kahverengi, bej **Atkı:** Yün; Kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, turuncu, kırmızı, bej
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 71	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	75x101 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 92 tel **Atkı:** 26 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Kıl; siyah Orlon; yeşil, bordo, kırmızı **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; beyaz, sarı, pembe, yeşil, mavi
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve üzerine motif işlenmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 72	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	74x116 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 48 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 3 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; beyaz, siyah, bordo, kırmızı, gri **Atkı:** Kıl; gri **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	1 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 73	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	84x125 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 72 tel **Atkı:** 24 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Kıl; gri, kahverengi **Atkı:** Kıl; gri **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi/ Yün; pembe, sarı, turuncu
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve boncuk kullanılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 74	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	70x80 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 86 tel **Atkı:** 27 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Kıl; gri, kahverengi **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve üzerine motif işlenmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 75	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Çuval
Boyutu	94x74 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 88 tel **Atkı:** 22 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Kıl; bej, siyah, kahverengi **Atkı:** Kıl; kahverengi **Dikiş İpliği:** Kıl; kahverengi/ Yün; kırmızı
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş, kumaşla yama yapılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 76	
İnceleme Tarihi	28.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	51x51 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, siyah, kahverengi **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, bej
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 77	
İnceleme Tarihi	29.11.2023
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	Aydın İldoğan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	76x77 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 76 tel **Atkı:** 25 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; bej, gri, kahverengi **Atkı:** Yün; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, bej
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş, yanlar ayrı dokunmuş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 78	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Şenyuva Köyü, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Saliha Abi, 75 yaşında
Kaynak Kişi	Saliha Abi
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	50x66 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 82 tel **Atkı:** 27 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, turuncu, kiremit, mor, pembe **Atkı:** Yün; kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; turuncu, kiremit, mor, pembe/ Orlon; sarı, kırmızı
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 79	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 35 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hanife Avcı, 76 yaşında
Kaynak Kişi	Hanife Avcı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	44x63 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 64 tel **Atkı:** 31 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; sarı, bej, yeşil **Atkı:** Pamuk; beyaz **Dikiş İpliği:** Yün; kırmızı, mor, sarı/ Pamuk; beyaz
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 80	
İnceleme Tarihi	15.01.2024
Bulunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı, Mardin
Dokunduğu Yer	Kayalar Mahallesi, Mazıdağı
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 25-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Hanife Avcı, 76 yaşında
Kaynak Kişi	Hanife Avcı
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	36x42 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 62 tel **Atkı:** 18 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 buçuk santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Pamuk; beyaz/ Orlon; mor, mavi, hardal, gri, turuncu, yeşil, kırmızı, pembe **Atkı:** Yün; beyaz, kahverengi **Dikiş İpliği:** Yün; beyaz
Ek İşlemler	1 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 81	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Kuruköy, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	İsmini söylemek istemedi.
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	40x35 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 118 tel **Atkı:** 40 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; bordo, pembe, yeşil, kırmızı, turuncu, mavi, lacivert **Atkı:** Orlon; kırmızı **Dikiş İpliği:** Orlon; turuncu, yeşil, turkuaz
Ek İşlemler	1 parça, dikişle birleştirilmiş, püskül kullanılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 82	
İnceleme Tarihi	19.01.2024
Bulunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin, Mardin
Dokunduğu Yer	Barış Mahallesi, Nusaybin
Dokunduğu Yıl	Yaklaşık 20-30 Yıl Önce
Dokuyan Kişi	Latife Koçhan, 85 yaşında
Kaynak Kişi	Latife Koçhan
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	49x52 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 100 tel **Atkı:** 28 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 2 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Orlon; bordo, pembe, yeşil, kırmızı, turuncu, mavi, lacivert, lila, bej, kahverengi, mor, beyaz **Atkı:** Orlon; beyaz **Dikiş İpliği:** Orlon; yeşil, kırmızı
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş ve püskül kullanılmış.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

Örnek 83	
İnceleme Tarihi	23.01.2024
Bulunduğu Yer	Şar Mahallesi, Artuklu, Mardin
Dokunduğu Yer	-
Dokunduğu Yıl	-
Dokuyan Kişi	-
Kaynak Kişi	-
Dokuma Tekniği	Çözgü Yüzlü Dokuma
Dokuma Türü	Palaz
Kullanım Alanı	Heybe
Boyutu	61x65 santimetre
10 santimetredeki Dokuma Sıklığı	**Çözgü:** 70 tel **Atkı:** 26 tel
Saçak Türü ve Boyutu	**Başlangıç:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre **Bitiş:** Katlanmış Saçak, 1 santimetre
Hammaddesi ve Renkler	**Çözgü:** Yün; kahverengi, bej, bordo, turuncu, kiremit **Atkı:** Yün; kahverengi, bej **Dikiş İpliği:** Yün; kahverengi, bej, kırmızı, kiremit
Ek İşlemler	2 parça, dikişle birleştirilmiş.
Fotoğraf	İnan Burhanlı

SONUÇ

Tarihi kalıntılar, Anadolu'da dokuma geleneğinin yaklaşık 9 bin yıl öncesine kadar uzandığını ortaya koymaktadır. Bu coğrafyada tarihsel süreç içerisinde zengin bir dokuma kültürü oluşmuştur. Anadolu'nun dokuma merkezlerinden biri olarak öne çıkan Mardin ve çevresi, Mezopotamya ile Anadolu medeniyetlerinin etkileşim alanında yer alması sebebiyle bu kültürden büyük ölçüde etkilenmiştir. Dokuma geleneği Anadolu'nun birçok yerinde unutulmaya yüz tutmuştur. Bu durumun temelinde hızlı bir şekilde sanayileşme, ucuz ithal ürünlerin piyasayı ele geçirmesi, köyden kente yaşanan göçler, dokuyucuların yaşlanması, genç kuşakların geleneksel zanaatlara ilgisizliği ve usta-çırak ilişkisine dayalı üretim biçimlerinin sürdürülememesi gibi çok çeşitli nedenler yatmaktadır. Mardin yöresine özgü dokuma türlerinden biri olan ve bu sebeplerden ötürü günümüzde üretimi büyük ölçüde azalmış olan palaz (merş) dokumalar, köklü kültürel mirasın somut örnekleri arasında değerlendirilmektedir.

Araştırma kapsamında, 2023-2024 yılları arasında Mardin ili ve bağlı yerleşim yerlerinde kapsamlı bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sürecinde, Mardin il merkezinin yanı sıra dokuma geleneğinin izlerinin sürülebileceği 9 ilçe ve 5 köy ziyaret edilmiştir. Saha çalışmaları sırasında, yöredeki eski dokumacılarla görüşmeler yapılmış ve palaz dokumalar yerinde incelenmiştir. Bu bölgelerde ev, müze, kafe ve kiler gibi birçok mekanda halen kullanılanlarla ve kullanılmayanlarla toplam 83 adet palaz dokuma kayıt altına alınmıştır. Yatay yer tezgâhlarında, çözgü yüzlü teknikle üretilmiş palaz dokumalar kullanım alanlarına göre gruplandırılmış ve katalog bölümünde detaylı bir şekilde anlatılarak fotoğraflarla verilmiştir. İncelenen dokumaların büyük bir kısmı yer yaygısı olarak kullanılmakta olup, seccade, çuval ve heybe gibi farklı amaçlarla da dokunmuştur. Bunlarla birlikte dokumaların hammaddesi, renkleri, desenleri ve teknik özellikleri de kayıt altına alınmıştır.

Mardin yöresinde üretilmiş eski palaz dokumalar, kullanım alanları, kullanılan hammaddeleri ve dokuma tekniği açısından Anadolu'nun diğer bölgelerindeki palaz dokumalarla benzerlik göstermektedir. Bunun yanı sıra söz konusu dokumaların yerel terminolojisi ve birleştirilme aşamasında uygulanan dikiş teknikleri, onları diğer bölgelerden ayıran belirgin özellikler taşımaktadır. Palaz dokumalar, enleri dar (25 ila 66 santimetre), boyları uzun (82 ila 520 santimetre) olacak şekilde dokunmaktadır. Dokunan parçalar, önce yan yana getirilerek sonra farklı dikiş teknikleri ile birleştirilmektedir.

Ayrıca bu dikiş teknikleri dokumaların yüzeyinde estetik bir görüntü vermektedir. Birleştirme işleminde, kullanılan parça sayısı iki, üç veya dört tane olabilmektedir.

Yöredeki palaz dokumalar keçi kılı, koyun yünü, pamuk ve sentetik iplikler kullanılarak dokunmuştur. Eski örneklerde doğal renkler (bej, beyaz, kahverengi, siyah, gri) ve hammaddeler tercih edilirken, günümüze yaklaştıkça sentetik ipliklerin kullanılması gibi belirgin değişimler olduğu da gözlemlenmiştir. Bununla birlikte sentetik ipliklerin kullanıldığı palaz dokumalarda renk (sarı, yeşil, mavi, mor, kırmızı, pembe, turuncu, lila, haki, sepya) çeşitliliği artmıştır. Dokumaların teknik özellikleri incelendiğinde, çözgü sıklığı, atkı sayısı, iplik büküm yönü ve dikiş teknikleri gibi detaylar, bölgeye ait dokuma kültürünün karakteristik yapısını ortaya koyduğu görülmektedir.

Mardin yöresindeki palaz dokumacılığı, geçmiş dönemlere kıyasla günümüzde daha sınırlı bir üretim sürecine sahip olsa da bazı kadınlar tarafından geleneksel yöntemlerle yaşatılmaya devam etmektedir. Bu bağlamda, özellikle Mardin Olgunlaşma Enstitüsü gibi kültürel mirasın korunmasına yönelik faaliyet gösteren kurumlar, bu geleneği sürdürme konusunda önemli bir işlev üstlenmektedir. Bunun yanı sıra dokumacılıkla uğraşan ustaların sayısının azalması ve yeni neslin bu sanata ilgisinin yetersiz kalması, palaz dokumalarının geleceği açısından kaygı verici bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak, palaz dokumalar sadece bir el zanaatı olarak değil, aynı zamanda Mardin'in somut olmayan kültürel mirasının önemli bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Mardin yöresine özgü bu dokuma geleneğinin korunması, tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemli bir adım olduğu düşünülmektedir. Ayrıca dokumacılık alanında çalışan araştırmacılar ve kültürel mirasın korunmasına yönelik faaliyet gösterenler için değerli bir kaynak oluşturması beklenmektedir. Palaz dokumalarının devam ettirilmesi için, yöredeki dokuma kültürünün desteklenmesi, ustaların teşvik edilmesi ve bu geleneğin eğitim kurumları aracılığıyla yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu tür koruma ve bilinçlendirme çalışmaları sayesinde, Mardin'e özgü palaz dokuma geleneğinin gelecek nesillere aktarılması ve kültürel mirasın sürdürülebilirliği mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

Acar, B. (1975). *Kilim ve Düz Dokuma Yaygıları.* İstanbul, Levent, Türkiye: Ak Yayınları.

Acar, B., & Guliyeva, M. (2018, Haziran). Azerbaycan Havsız Halılarının Bir Grubu Hakkında Araştırma. *Kesit Akademi Dergisi, 4*(14), 19-33.

Acar, S. (2016). *Mardin Tarihi Bibliyografyası.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Tarih Bölümü, Bilecik.

Acar, S., & Guliyeva, M. (2019, Eylül 24). Azerbaycan'ın Cecim, Palaz, Şedde Dokumaları Örneğinde Güncel Kumaş ve Giysi Tasarımı Uygulamarı. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 12*(28), s. 1134-1150.

Acat Akgül, F. (2022). *12- 15. Yüzyıllarda Mardin: Kültürel Ortam, Eğitim Yapıları ve Kasımiye Medresesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Saanat Tarihi Anasanat Dalı, Ankara.

Akyüz, G. (2019). *Kırklar Kilisesi.* (E. Akyüz, Dü.) Mardin: Artuklu Yayınları.

Alantar, H. (2007). *Motiflerin Dili.* İstanbul: Yorum Yayıncılık.

Arslan, H. (2019). *Artuklular Döneminde Mardin.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Tarih Bölümü.

Ayan, A. Ü. (2012). *Mardin Folkloru.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Konya.

Aydın, S., Emiroğlu, K., Özel, O., & Ünsal, S. (2019). *Mardin Aşiret- Cemaat- Devlet* (3. b.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Balos, M. M., Akan, H., & Çeçen, C. (2023, 08 23). Mardin (Türkiye) İli Geofit Florası. *Bağbahçe Bilim Dergisi, 10*(2), s. 179-213.

Bekin, D. (2010). *Tarihin Işığında Mardin* (2. b.). Ankara, İskitler, Türkiye: Korza Yayıncılık.

Böhmer, H. (2008). *Nomads In Anatolia Encounters with a Vanishing Culture.* Germany: Remhöb Verlag.

Coğrafya Dünyası. (tarih yok). 2 3, 2024 tarihinde Ekonomik Faaliyetler: https://www.cografya.gen.tr/tr/mardin/ekonomi.html adresinden alındı

Dalıcı, E. (2023). *Mardin Merkezdeki Dini Yapılarda Yer Alan Bezeme Unsurları Kaynak Alınarak Takı Koleksiyonu Oluşturulması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü, İzmir.

Demir, B. (2017). *Giresun- Şebinkarahisar Çevresinde Geleneksel Dokumalar.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İstanbul.

Demir, M. M. (2010). *Mardin Şehri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul.

Demir, R. (2023). *Mardin Masalları: İnceleme-Metin.* Yayınlanmamış Doktora tezi, Kastamonu Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Kastamonu.

Deniz, B. (200). *Türk Dünyasında Düz Dokuma Yaygıları.* Ankara, Maltepe: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Dolebeni, M. H. (1972). *Tarihte Mardin Itr-El-Nardin fi Tarih Merdin* (2. b.). İstanbul: Deyruzafaran Manastırı.

Durul, Y. (1969). *Baraj Gölü Çevresi Dokuma Sanatları.* (İ. Acaroğlu, Dü.) Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Projesi Yayınları.

Durul, Y. (1977). *Yörük Kilimleri Niğde Yöresi.* İstanbul: Ak Yayınları.

Eksik, C. (2020). *Mardin İli Artuklu, Ömerli ve Yeşilli İlçelerinin Bazı Köylerinde Etnobotanik Çalışma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Biyoloji Bölümü, Şanlıurfa.

Eski Türkiye Fotoğrafları Arşivi. (2023). 12 31, 2023 tarihinde https://www.eskiturkiye.net/tag/mardin/ adresinden alındı

Fazlıoğlu, İ. (1997). *Eskiçağda Dokuma.* İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.

Fedai, A. (2023). *Cumhuriyet Döneminde Mardin (1923-1960).* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Tarih Bölümü.

gazeteduvar. (2020, Aralık 14). Şubat 09, 2024 tarihinde gazeteduvar.com.tr: https://www.gazeteduvar.com.tr/kultur-sanat/2018/08/14/ruyalarimda-kendimi-mardinde-goruyorum adresinden alındı

Göyünç, N. (1969). *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Göyünç, N. (1991). *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Gündüz, E. (2011). *Tarihi Kentin Korunmasında Çevresel Kapasite Yöntemi ile Korunması- Mardin Örneği.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.

Gürhan, V. (2012). *XVIII. Yüzyılda Mardin Şehri.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı, Ankara.

Harris, N. (1983). *Orienttepiche.*

Hecht, A. (1989). *The Art Of Loom Weaving Spining and Dyeing Across The World.* London: Published by The British Museum Press.

Izady, M. (2021). *Kürtler Bir El Kitabı* (4. b.). (C. Atila, Dü.) İstanbul: Doz Yayınları.

Mardin Eğitim Durumu. (tarih yok). 1 4, 2024 tarihinde Mardin Life: https://www.mardinlife.com/bilgi-sayfasi/mardin-egitim-durumu adresinden alındı

Mardin İl. (tarih yok). 1 2, 2024 tarihinde Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Mardin_(il)#:~:text=%C5%9Eehir%20n%C3%BCfusu%20oran%C4%B1%20%60%2C%20k%C4%B1rsal,farkl%C4%B1la%C5%9Fm%C4%B1%C5%9F%20n%C3%BCfusa%20sahip%20illerinden%20biridir. adresinden alındı

Mardin İl. (tarih yok). 12 19, 2023 tarihinde Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Mardin_(il) adresinden alındı

Mardin Kültür ve Sosyal Tanıtım Portalı. (2006-2013). 12 17, 2023 tarihinde Mardinliyim.com: https://www.mardinliyim.com/mardin-nufusu.html adresinden alındı

Mardin Nüfusu. (tarih yok). 1 2, 2024 tarihinde Nufusu: https://www.nufusu.com/il/mardin-nufusu adresinden alındı

Nasıroğlu, M. (2010). *Batılı Seyyahların Gözüyle Mardin ve Çevresi (Mardin, Nusaybin, ve Hasankeyf).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

Noyan, S. (2005). *Yıldızlara Yakın Şehir Mardin.* Ankara, Kızılay: Bizim Büro Basımevi.

Orhan, S. (2007). *Hudûd El-Âlem'e Göre 10. Asırda Türk Boyları.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Türk Tarihi, İstanbul. 12 3, 2023 tarihinde alındı

Özdol, S. (2020, Haziran 11). *Aktüel Arkeoloji*. Şubat 12, 2024 tarihinde aktuelarkeoloji.com.tr: https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/arkeoloji/catalhoyuk-dokuma adresinden alındı

Özlem, G. (2018). *Tarih Öncesi Dönemlerde Çanak Çömleğin Yeniden Kullanımı: Sumaki Höyük ve Kerküşti Höyük Üzerinden Bir Değerlendirme.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Arkeoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Öztemel, M. (2022). *20. Yüzyıl Mardin Yöresi Geleneksel Kadın Elbiselerinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Ana Bilim Dalı, Eskişehir.

Öztürk, U. (1997). *XX. Yüzyılda Mardin Tarihi ve İnanç Coğrafyası.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Dinler Tarihi Bilim Dalı, Elazığ.

Paydaş, K. (2004, Ekim 1). Akkoyunlular Döneminde Ticaret. *Tarih Araştırmaları Dergisi, 23*(36), s. 213-223. doi:https://doi.org/10.1501/Tarar_0000000164

Picton, J., & Mack, J. (1989). *African Textiles.* Hong Kong: British Museum.

Sarımurat, C. (2022). *Mardin Sakıp Sabancı Kent Müzesi ve Dilek Sabancı Sanat Galerisi'ndeki İslami Dönem Mezar Taşları.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü, Van.

Sonia Halliday Photo Library. (2010). Şubat 22, 2024 tarihinde http://www.soniahalliday.com/category-view3.php?pri=J71-4-22JT.jpg adresinden alındı

Soysaldı, A. (1999, Ekim). Türk Kilimlerinde Dokuma Teknikleri ve Boyama Özellikleri . *Erdem Dergisi Halı Özel Sayısı III, 10*(30), s. 525-703.

Sökmen, S. (2013). *Bitlis Yöresi Palaz Dokumacılığı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü, Isparta.

Sökmen, S. (2015, Aralık 2). Bitlis Etnoğrafya Müzesinde Bulunan Düz Dokumalar. *Arış Dergisi*(11), 81-95. doi:https://doi.org/10.34242/akmbaris.2019.69

Talat Şimdi, M. (2019). *Mardin Tarihi Kimliği.* İzmir, Bornova, Türkiye: Mavi'nin Not Defteri Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (tarih yok). *Sozluk*. Kasım 11, 2023 tarihinde sozluk Web sitesi: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Türk Tarih Kurumu Basımevi. (1977). Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü. *9(211)*, 4636. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uğurlu, S. S. (tarih yok). *Türkiye Dokuma Atlası*. Şubat 04, 2024 tarihinde turkiyedokumaatlasi.com: http://www.turkiyedokumaatlasi.com/dokuma.php adresinden alındı

Yeşilbaş, E., Dalıcı, E., & Yeşilmen, N. (2017). *Mardin Çarşıları ve El Sanatları* (1. b.). (E. Yeşilbaş, Dü.) Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları.

Yeşilmen, F. (2017). *Mardin Taş Oymacılığında Hat Sanatı.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı, Uşak.

Zeydanlıoğlu, B. (22, Ocak 2022). *Bitlisname*. 12 21, 2023 tarihinde Bitlisname.com: https://www.bitlisname.com/efsaneye-gore-mardin-sehrinin-ismi-kurdceden-geliyormus/ adresinden alındı

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: İnan BURHANLI	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
Bölümü	Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Halı Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri Anasanat Dalı
Makale ve Bildiriler	
1. Burhanlı, İ., & Taylan, M. (2025, Eylül). Mardin Palaz Dokumalarında Birleştirme Dikişleri. (M. Açа, Dü.) *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 18*(49). doi:10.12981/mahder.1611323	